

IV. Aliud est, esse supra, et aliud esse contra rationem. Nam plura sunt, non solum in revelatis religionis mysteriis, sed etiam in ipsa natura, que neque per se, neque ex ideis quas habemus, per naturales illusiones innotescunt, quin propterea claris et distinctis mentis nostra ideis opponantur, aut sint contra rationem. Quare magnum est discrimen inter haec tria, esse positive secundum rationem, esse supra rationem, esse contra rationem. Ea positive secundum rationem dicuntur esse, que vera aut probabila esse intelligere possumus, eas dumtaxat ideas examinantes, quas sensibus aut reflexione acquirimus, et que vera aut probabila esse per ratioinem determinamus. Tali est, e.g., Dei existentia, aut infinita eius perfectio. Ea vero supra vel prout rationem esse dicuntur, quorum veritas ex principiis naturaliter cognitis deduci minime potest per naturalem illusionem ob ignorantiam humanae mentis, et inaccessam mysteriorum fidei sublimitatem. Tali est Trinitas Personarum in Deo, vel alii multa religiosis nostrae mysteria. Ea denique dicuntur esse contra rationem, que cum claris et distinctis nostris ideis, seu cum evidenti lumine rationis stare omnino non possunt, sed eidem manifeste repugnant; ut, e.g., pluralitas deorum. Ex his facile solvi possunt sequentes theistaram argutie.

Opponunt: Quod est supra rationem, eo ipso est contra rationem; sed religio revelata (idem est de S. Scripturâ, in qua plurimæ istarum revelationum continentur) plura continet, que sunt supra rationem; ergo etiam, que sunt contra rationem. Respondeo: Nego maiorem. Nam, ut ex dictis constat, supra rationem ea dicuntur esse, quae inter predicationem et subiectum emuntur habitudinem, quam humana ratio ob imbecillitatem suam non percipit. E.g., dum fides dicit: Deus unus in essentia est trinus in personis. Contra rationem vero ea sunt, que inter predicationem et subiectum emuntur habitudinem omnino contrariam habitudini, quam inter illud utrumque clare percipit humana ratio. E.g., in hac propositione: Bis duo non sunt quatuor, vel, Deus non est unus, vel dantur plura entia infinita, perfectissima. Unde essa contra rationem dicit oppositionem cum principiis lumine naturæ notis. Sed ex eo, quod Deus nobis aliqua revelat, que rationem nostram superant, non sequitur, ca principiis lumine nature notis adversari. Quisquis enim sobris sapit, prudenter cogitat, in Deo infinito multa esse, et omnipotenter multa posse, ac omniscience multa scire, que limitatus noster intellectus capere nequeat. Porro, quanvis homo coanexionem inter mysteria fidei et rationem naturaliter non cognoscet, ob factam revelationem divinam ea firmissime credendo nihil contra rationem admittit. Nam ipsa recta ratio docet, intellectum captivandum esse in obsequium fidei, quando revelatio divina de mysterio aliquo certò extat, prout infra magis declarabimus.

Dices I. Que sunt supra rationem, non sunt conformia rationi; sed quæ ratione non sunt conformia, sunt contra rationem; ergo, que sunt supra, sunt etiam contra rationem. Respondeo: Dist. maj.: Que sunt

supra rationem, ipsi non sunt conformia positivæ, ita ut conformitas mysteriorum fidei cum naturali ratione cognoscatur, conc. maj.; non sunt conformia, id est, conformia rationi, neg. maj. et dist. min.: Quæ non sunt conformia rationi ita ut eidem sint disformia, illa sunt contra rationem, conc. min.; que non sunt conformia rationi positivæ, sive ita ut eorum conformitas cum ratione non cognoscatur, ea hoc ipso sunt contra rationem, neg. min. et cons. Si homo supernaturalia mysteria fidei sola naturali sub, quæ prædictus est, ratione velit examinare, ea neque rationi conformia esse cognoscet, neque disformia. Non cognoscet ea esse conformia rationi, quia nullum est naturale principium, quocum ea mysteria concomitant, utpote rationem naturalem transcendunt; non disformia, quia, cum exceedant spharam rationis humanae, hoc ipso ex nullo naturali principio demonstrari potest ea esse falsa, aut rationi contraria. Quare in eos statu (videlicet consulendo solam rationem naturalem, et præscindendo à revelatione divina) intellectus omnino ignorat, utrum vera, vel falsa sint fidei nostre mysteria, cum neque corum veritatem, neque eorum falsitatem naturalis ratio demonstrare possit. Quando autem accedit revelatio divina de his mysteriis, intellectus, quia ex naturali ratione jam novit, verissimum esse, quidquid Deus ipse revulat, ea mysteria admittit, non quidem contra rationem, sed præstans assensum, sed ignorantiæ deponens, ut divinae revelationis assensum preservet.

Dices ultimè: Imprudenter, et contra rationem agit, qualquia erudit, que superant rationem: ergo religio revelata est contra rationem. Respondeo: Neg. ant. Nam ipsa rationaliter dictat, quod Deus sicut omni jure a creaturis rationalibus exigit subjectionem voluntatis in aliis legibus suis servandis; ita etiam iure exigat intellectus subjectionem in credendis veritatis revelationibus, etiamsi has capere non possit. In hâc ipsis enim intellectus subjectione homo prudenterissimè et recte rationi omnino conformatur agit, quia ipsa sana ratio, que docet Deum esse omniscium, omnipotentem et infinitè perfectum, dictat etiam Deum plurima scire, posse et in se continere, que captum naturalis rationis excedunt; aliqui non forte infinitè sapiens, infinitè potens, infinitè perfectus, si à limitate seu finito intellectu capi posset. Præterea ratio docet omnia firmissimè credenda esse, que Deus revelavit, eò quod impossibile sit eis perfectissimum falli aut fallere. Unde maxime præhalucinantur theiste, quod postulat in mysterio credendo rem sibi priùs explicari, quomodo aut quare ita sit; sic enim volunt ut mysterium amittat rationem mysterii, ut fiat ipsi in se credibile, seu potius perceptibile. Et quid aliud hoc est nisi libenter credere velle, dum nihil credendum supervisit, et admittere velle mysteria, ubi nulla porrò sunt? Præclarè in hanc rem respondit olim S. Bernardus, Epist. 190, Abascaldo, volenti mysteria fidei per solam rationem explicare: *Dam paratus est*, inquit, *de omnibus reddere rationem*, etiam que sunt supra rationem, et contra rationem presumit, et contra fidem. Quid etiam magis contra rationem, quam rationem conari

transcendere? *Et quid magis contra fidem, quam credere nolle quidquid non possit ratione attingere?* Similiter S. Gregorius Magnus, hom. 26, in Evang., ait: *Fides amittit meritum, ubi ratio prebet experimentum.* Et S. Augustinus, tract. 79 in Joan., inquit: *Hoc est laus fidei, si quod creditur non videtur: nam quid magnum est creditur quod videtur?* Denique idem S. doctor, Epist. 145 ad Marcellinum, docet his verbis: *Siratio contra divinarum Scripturarum auctoritatem redditur, quamvis acuta sit, fallit verisimilitudine; nam vera esse non potest. Plura hæc de re vide apud Tourneley, Sardagna et Bened. Stattler.*

## INDEX RERUM.

- DUVOISIN VITA. 9-10  
TUVACHE VITA. *Ibid.*  
STATTLERI VITA. 11-12  
DE AUCTORITATE SCRIPTURÆ SACRAE. *Ibid.*  
Caput primum de authenticitate, integritate et veritate librorum veteris Testamenti. 14  
Articulus primus. De authenticitate Pentateuchi. *Ibid.*  
Propositio. Pentateuchus coævus est reipublicæ Hebraeorum, genuinumque Moysis opus. 15  
Art. m. De integratice Pentateuchi. 50  
Propositio. Pentateuchus hodiernus ipsi Moysis codici autographo, et his saltem que ad rei substantiam pertinent, similissimus est. *Ibid.*  
Art. m. De veracitate Pentateuchi. 57  
Assertio prima. Certa sunt facta que in Genesi narrantur. *Ibid.*  
Assertio. Vera atque indubitate sunt facta que in Exodo aliisque Pentateuchi libris referuntur. 59  
Art. iv. De libris veteris Fœderis Pentateuchi posterioribus. 54  
Assertio. Libris qui in canone Judeoœcum continentur, specialiter vero prophétias, non minor debetur quam Pentateuchi fides. 55  
Cap. II. De authenticitate, integritate et veracitate librorum novi Testamenti. 59  
Articulus primus. De authenticitate librorum novi Testamenti. *Ibid.*  
Propositio. Libri novi Testamenti æquales sunt apostolicorum temporum, et ab his anterioribus exarati quorum nominibus inscribuntur. 60  
Art. ii. De integratice librorum novi Testamenti. 85  
Propositio. Libri novi Testamenti integri et incorrupti ad nos venerant, seu nullam in rebus salemente aliqui momenti interpolationem passi sunt. 84  
Art. m. De veracitate librorum novi Testamenti. 94  
Propositio prima. Vera ac certissima sunt miracula Christi ceteraque omnia facta historie evangeliæ. 95  
Prop. II. Resurreccio Christi factum est certissimum. 109  
Prop. iii. Apostoli illi ediderunt miracula que in libro Actuum descripta. 118  
Cap. iii. De divinitate, seu divina inspiratione librorum novi tunc veteris Testamenti. 130  
1. Principia prævia. *Ibid.*  
2. Argumenta varia Scriptura totius divinitatem probantia examinantur. 135  
3. Argumentum unicum convincens esse Ecclesiæ concordem sententiam ostenditur. 165  
VEITH VITA. 183-186  
SCRIPTURA SACRA CONTRA INCREDULOS PROPUGNATA. 187-188  
PARS PRIMA. PENTATEUCHUS MOYSIS. *Ibid.*  
PREFATIO. *Ibid.*  
PENTATEUCHUS CONTRA INCREDULOS PROPUGNATIUS. *Ibid.*  
Secu. I. — De Moyse, ejusque Pentateucheo generatim spectato. *Ibid.*  
Caput I. De persona Moysis. 189  
Questio I. An Moyses persona vera, vel ficta sit? *Ibid.*  
Quest. II. An Moyses omnibus legislatoribus et scriptoribus gentilibus antiquior sit? 190
- Corollarium I. Moyses suam doctrinam non ex gentili poëtarum, philosophorum aut legislatorum libris, sed hi potius ex Moysis Pentateucho aliisque S. Scriptura libris magnâ ex parte hauserant, quæ veritatis consona acutè dixerunt, aut sapienter docuerunt. 191  
Corollar. II. Turpiter errat Voltaire, dum ait multis ante Moysen seculis orientalium fabulas omnia illa mira attribuunt Baccho, quæ postea Judei Moysi astringebant. 192  
Quest. III. An Moyses sit auctor Pentateuchi? *Ibid.*  
2. Hæc questione etiam discutitur an Moyses lingua Hebreorum vel Ἑγyptiacâ Pentateuchum scripsit? 193  
3. Cur Moyses in Pentateucho urbium meninierit que ipsius tempore nondum extitisse videntur? 194  
4. Cur Moyses in Pentateucho de se velut de tertia quadam persona loquatur? 195  
5. Cur ibidem seipsum vocet virum mitissimum, *Deo maximè familiarem?* *Ibid.*  
6. Quomodo Moyses res gestas ante diluvium aut res diu post diluvium suum eventuras, que in Pentateuchō narrantur, scire potuerit? *Ibid.*  
Caput II. — De Chronologia Mosaicâ, aliisque ad Pentateuchum generatum spectacula pertinentibus. 198  
Quest. IV. An Mosaicâ chronologia de duratione mundi preferenda sit chronologia Ἑgyptiorum, Chaldaeorum, Sinensium, et Indorum? *Ibid.*  
Quest. V. An Moyses mira, que de ipso in Pentateuchō narrantur, re ipsa patriri? 205  
Quest. VI. An etiam veleres historici profani et gentiles de rebus, que in Pentateucho, vel aliis antiqui Testimenti libris referuntur, mentione faciant? 204  
Quest. VII. An Pentateuchus usque ad nostra tempora integer conservatus sit? 206  
Sectio II. — De quinque Pentateuchi speciatim sumptibus. 280  
Caput I. — De libro Genesis. *Ibid.*  
Quest. VIII. An Genes. 1, 1, legendum sit: *In principio creavit Deus cœlum et terram*, prout nostra Vulgata legit; vel potius: *Fecerunt Dñi cœlum et terram*, in Vulgatis volt. 209  
Quest. IX. Qualis fuerit illa lux, quam Deus, Genes. 1, 3, creavit? Item ac tres primi dies sine sole dari potuerint, qui primum quartu die conditus est? 210  
Quest. X. Quanam sint illa aquæ, que, Genes. 4, 6, 7, dicunt super firmamentum esse, et divide sunt ab aqua sub firmamento existentibus? *Ibid.*  
Quest. XI. Quonodo sita Paradisi terrestris, Genes. 2, 10 et seqq., descriptus, cum hodiernâ geographia conciliari queat? 211  
Quest. XII. An ea, que Genes. cap. 3, de serpente Evan tentante narrantur fide digna sint? Nimirum: 214  
1. Quod Eva cum serpente sermones miscerit? *Ibid.*  
2. Quod Eva admiratione non sit capta super loquente bestiâ? Item quod Eva adiuc tam innocens et sapientia accusationibus Dei à serpente prolatis sine indignatione auscultari? *Ibid.*  
3. Quod Deus, v. 14, serpenti maledixit, etsi non serpens, sed diabolus, serpente tanquam organo

usus, hominem seduxerit? Item quod serpent de se innocentio in peccatum denuntiarit: *Super peccatum tuum gradieris et terram comedies, etc.*? Quasi vero serpens ante lapsum primorum parentum terram non comedet, et super peccatum suum repartiri. 215

4. Quid serpens loquendi facultatem habuerit? Ubi ei anima quæstio oritur, quo idiomate hac bestia locuta sit, hebreico, græco, an latino? germanico, gallico, an italo, etc.? *Ibid.*

Quest. XIII. An tentare Eva per serpentem duxat allegoricum sumenda sit, intelligendo nomine serpentis nil aliud, quam tentationem venerant, et nomine peccatum primorum parentum consentaneum in hanc tentationem? Item, an origenes tentationem Eva per serpentem duxat allegoricè expōnat? 216

Quest. XIV. An de Arca Non sequentia sim fide digna? Quidquidem huius Arcæ fabricam Nœ cum tribus filiis suis perficer poterit? 2. Quid omnes omnium animalium species cum suis aliamentis in Arca sufficiens spatium et locum invenierint? Ubi etiam quasi ortar, quomodo tunc de caribus per integrum annum, quo diluvium duravit, vescendis prospectum fecerit carnivorus animalibus, leonibus, ursis, aquilis, lupis, etc. 3. Quid ex remissione terris, et ultimi Americae plagiis omnes omnium animalium species ad Arcam venient? 4. Quid manuocedit in Arca commorari tanto tempore poterit, cum non nisi ex eo ror mortuari, et pedibus carens malib[us] consistere valeat, sed in perpetuo volata sit? 220

Quest. XV. Quid incredibilis respondendum ad sequentia de diluvio dubia? 1. Sitne credibile, quod diluvium fuit universale, et totum globum terrestrem operuerit? 2. Unde tantum aquam quantitas et abundans? 3. Quem in flum aqua totum globum terrestrem operuerit, cum humana genit tunc soleam Asiam habitat? 4. Unde columba prima diluvio, si hoc universale fuit, oleum attuliter? 246

Quest. XVI. Cur Moyses Hebraeos per desertum itinere 40 annorum duxerit, cum eos intra spatum aliquot dierum ex Egypto in terram promissionis deducere potuerit? 2. Unde tantum aquam quantitas et abundans? 3. Quem in flum aqua totum globum terrestrem operuerit, cum humana genit tunc soleam Asiam habitat? 4. Unde columba prima diluvio, si hoc universale fuit, oleum attuliter? 246

Quest. XVII. Cur Moyses Hebraeos per desertum itinere 40 annorum duxerit, cum eos intra spatum aliquot dierum ex Egypto in terram promissionis deducere potuerit? 2. Unde tantum aquam quantitas et abundans? 3. Quem in flum aqua totum globum terrestrem operuerit, cum humana genit tunc soleam Asiam habitat? 4. Unde columba prima diluvio, si hoc universale fuit, oleum attuliter? 246

Quest. XVIII. An primorum hominum et Patriarcharum ante diluvium viventium fuerint nostri annis pare? 252

Corollarium. Crassæ hallucinatur auctor impii libri Horus dicit, dum annos vita Adami, catergorie Potiarcharum ante diluvium existendum fuisse tantum totidem menses lumen affirmat. 253

Quest. XVII. An omnia, que de rebus post diluvium gestis in libro Genesis narrantur, credibili sint? 1.

Quod Noe posteri volumen addicatur, turpius cupis cunctum pertinet ad colum. Genes. 11, 42. 2. Quod Lot uxor, Genes. 10, 26, vere in statuum salis conversa fuerit? 3. Quod Iacob ad filium sum Joseph, Genes. 57, 10, dixerit: *Nun et ego et mater tua adorabimur te super terram?* cum tamen Rachel mater Josephi tunc iam mortua fuerit? 4. Quod Joseph de pistorum Pharaonis prefecto, Genes. 40, 19, cum veritate vaticinatus fuerit: *Pharao aufer caput tuum, ac suspende te in cruce.* An malefacto amputato capite suspendatur? 253

Cap. II. — De libro Exodi. 256

Quest. XVIII. An virgo magorum egyptiacorum, Exod. 7, vers. 11 et 12, in veros serpentes verse sint? 257

Quest. XIX. An non sit contradicatio inter Exod. 7,

20 et 21, ubi dicitur quod Moyses aquam in tota terra Egypti converterit in sanguinem, et v. 22, ubi dicitur, quod magi egyptiaci fecerint similliter. Quomodo enim hi fecerunt similliter, cum non amplius fuerit in Egypto aqua, quae non jam prius a Moysi fuerit in sanguinem conversa? 258

Quest. XX. An non sit contradicatio inter Exod. 9, v. 6, ubi affirmatur, quod mortua sunt omnia animalia Egyptiorum, et v. 9, ubi animalia ulceribus inficiendi predictur: *Eruent in hominibus et jumentis ulceras.* Quomodo enim in jumentis potuit plaga ulcerum deservire, si jam ante mortua fuere omnia animalia? 259

Quest. XXI. An Moyses fuerit dux Hebraeorum arrogans et truculentus? *Ibid.*

Quest. XXII. Quare Moyses cum sexcentis milibus bellatorum, qui armati exierant ex Egypto, fugerit eorum Pharaone, et non potius expugnabit totam Egyptum, recente primogenitorum morte consternatum? 240

Quest. XXIII. An in transitus Hebraeorum per mare Rubrum miraculum intervenierit? *Ibid.*

Ubi etiam controversia discutitur, utrum Israelites to-

ram latitudinem alvei maris Rubri transierint, vel

solum deservito vel semicirculo ad ejusdem littori-

um, per quod ingressi erant, superiora reflexo ite-

reaverant? 244

Ventilatur etiam quæstio: Quomodo vitulus aureus, Exod. 32, v. 20, a Moyse conteri usque ad palverem, et hic palvis potabilis reddi potuerit? 246

Quest. XXXIV. Cur Moyses Hebraeos per desertum itinere 40 annorum duxerit, cum eos intra spatum aliquot dierum ex Egypto in terram promissionis deducere potuerit? 248

Caput III. — De libro Levitici.

Quest. XXV. Ad quid profuerit immunitate leges ceremonialis in libro Levitici et Deuteronomii contente, quibus populus Israeliticus onerabatur? *Ibid.*

Quest. XXVI. Quomodo leges ceremonialis de illico est quorundam animalium, salvæ veritate historica rerum naturalium, explicari possunt, e.g., dum Lev. 11, v. 5, sensu leporis ex ea causa prouidetur, quia lepus ruminat quadem, sed ungulum non dividit; quod falsum videtur esse utrumque. Item dum Lev. 11, v. 15, Israelitis prohibetur, ne gryphem comedant; cum tamen incertum sit, an gryphes deantur? 251

Quest. XXVII. An lex, Lev. 2, 1, dicens: *Animam cum obliteri oblationem sacrifici Domino, simila erit eius oblatio, fundetque super eum oleum, et ponet thun, non contradicat legi Lev. 5, v. 11, que si habet: Offerto pro peccato sui portera Iephî deciman.* Non mittet in eum oleum, nec thurus aliquid imponeat; quia pro peccato est. An precepire, et prohibere idem (nimurum affusionem olei, et impositionem thuri) non sit leges sibi opposita? 254

Quest. XXVIII. An circumsicionem originaliter sit ex precepto divino, quid Deus Abrahamo, et Israelitis dedit, vel an hinc ritus jam ante Abramum apud Egyptios usitatus fuerit? *Ibid.*

Caput IV. — De libro Numerorum.

Quest. XXIX. Utrum verisimile sit, tam grandes uras in Palestina crescere, ut duo viri exploratores unam earam ex palmita pendente in vete portavere sint? 257

Quest. XXX. Sitne credibile, quod asina Balaam locuta sit, cum tamen locutio rationem supponat? 258

Quest. XXXI. An credibile sit, quod Deus (ut Num. cap. 55 narratur) propera fornicacionem alicuius Israëlitæ cum scorto Madianitæ commissam, cædem 24000 Israelitarum precepit aut approbat? 259

Quest. XXXII. Utrum verisimile sit, quod à oasis Madianitæ ingens iam prædicta reportata fuerit, quæ Num. cap. 31 describitur? 260

Quest. XXXIII. An odium Hebraorum erga Chana-

naeos, quale Numer. 35, v. 30 et seqq., velut a Deo

Israelitis præceptum describitor, fuerit iustum et licitum? 264

Caput V. — De libro Deuteronomii.

Quest. XXXIV. An non sit contradicatio, dum Deut. 1, v. 1, dicitur: *Hæc sunt verba, que locutus est Mosis ad omnes Israel trans Jordaniem;* cum tamen alibi, nunc Deut. 32, v. 50, dicatur, quod Moses Jordaniem nunquam sit transiit? *Ibid.*

Quest. XXXV. Quomodo explicetur verba Deut. 4, 2, ubi Moses dicit: *Non addatis ad verbum, quod vobis loqueris;* cum tamen poster plurima addiderit Josue, Judices, David, Salomon, et omnes Prophetæ? 267

Judices, David, Salomon, et omnes Prophetæ? 267

Quest. XXXVI. Quomodo dūo textus, Deut. 12, 15. Occidet corvus, sive immundus, tui sit mundus. Et Deut. 14, 5: *Ne comedatis, que immunda sunt, inter se concilienter?* *Ibid.*

Quest. XXXVII. An Deuteronomio, cap. 16, 2, dicens: *Immalas phase de oribus et de bovis, non contradicat libro Exodi cap. 12, 11, ubi non nisi agnus pro phase immolarum permititur?* 268

Quest. XXXVIII. An omnia, que de Palestina in Pentateucho, vel in libro Josue dicuntur, sint verisimilia? *Nimirum* *Ibid.*

1. An Israelites mercator dici spatiosa, aut latissima; propterea Exod. 5, 8, et Josue 14, 1, dicitur; cum tam S. Hieronymus ipsomet fatetur, eam esse regionem exiguum? *Ibid.*

2. An verisimile sit, in regione tam exiguae ante adventum Hebraeorum regnasse triplita et unum reges; prout Josue cap. 12 narratur? *Ibid.*

3. An tam feriles et fœcundi fuerit Palestina, quemadmodum Deut. 8, 7, 11, et cap. 32, v. 15 et 14, à Moses dicitur? *Ibid.*

Pars secunda. Libri Josue, JUDICUM ET RUT. 271-272

Secutio I. De libro Josue.

Quest. I. An transitus Jordanis (Josue 3, 16 et 17) fuerit miraculum? 273

Quest. II. An muri urbis Jericho (Josue 6) absque miraculo collapsi sint? 274

Quest. III. Quæ sententia sit de illa quorundam sententiæ, qui putant, non omnes in totu[m] ambitu urbis Jericho muros fissiles collapsi, sed eam praecipue, ut Israelitæ exercitus fieri oppositi? 276

Quest. IV. An sol ad imperium Yoseph velet sterilitate, ita, ut dies rapēs prolongatus fuerit? *Ibid.*

Hac questione etiam discutitur, an vel cur scriptores profani veteres de grandi hoc miraculo sileant? 271

2. An Ioseph gloria miraculorum Moysem superverat? *Ibid.*

3. Quomodo stans posset veritas illius effati S. Scriptura dicens: *Non fuit ante, nec postea tam longa dies;* cum tamen tempore Ezechie regis, quando sol decem gradibus retrocessit, dies videatur longior fuisse, quam tempore Ioseph? 282

4. An observations astronomicae omnes fallant, si ad imperium Ioseph dies prolongata est? 283

5. Cur Ioseph non dixerit: *Sia terra, sed Sia sol;* cum tamen terra circa solem, et non sol circa terram moveatur? *Ibid.*

6. An illa verba: *Steterunt sol et luna, propriæ et in sensu stricto, vel tantum imprædictæ et in sensu specifice ac hyperbolico sumenda sint?* 284

Quest. V. Quomodo concilienter verba (Jos. 11, v. 21 et 22) *Iose interfici Enacim... non reliquit unum de stirpe Enacim, cum verbis (Jos. 1, v. 20) ubi dicunt: Caleb delevit ex Hebron tres filios Enacim?* 283

Quest. VI. Quomodo liber Iose secundum ipso concordet, dum urbem Jerusalem modo tribui Benjamin, modo tribui Juda assignat? 286

Quest. VII. Quomodo verba (Josue 11, v. 48, 19 et 25): *Ita percussi (Josue) omnes, ut nullus ex eis dimitteret reliquias... Omnes cincti bellando cœperunt.* Cepit Iose omnem terram, sicut locutus est Dominus ad Moysem, quæ terrena prædicta reportata fuerit, quæ Num. cap. 31 describitur? 286

Quest. VIII. Utrum verisimile redi possit, quod Spiritus Domini (Jud. 14, v. 6 et 19, item cap. 15, v. 14) in Samsonem irriterit, ac eidem insolitus illud corporis robur concesserit; etiam Samson contra legem Dei (Exod. 34, v. 12, et Deut. 7, v. 5) graviter videatur delinquisse, ducendo uxorem alienigenam, mulierem Philistinam? 287

Hac questione etiam discutitur, utrum Samsonem uxorem duxit, etiam Samsonem uxorem duxi, vel Samsonem uxorem duxi, fuerit Dalila? 287

Quest. IX. An fabula potius, quam historia illud sit, quod Scriptura (Jud. cap. 15) de vulnibus Samsonis narrat? *Ibid.*

Hac questione discutitur, num verisimile sit, unum hominem, nunc Samsonem, trecentas vulpes cepisse? *Ibid.*

1. Item Samsonem canadas harem vulpium ad canadas jungere, et facies in medio ligare potuisse? *Ibid.*

2. Cur non Samson ipsum in segetes Philistinorum ignem iniecerit, aut loco vulpium canes, felis aut lepores adhibuerit? 290

Quest. X. An verisimile sit, quod Samson (Jud. 15,

Quæst. VIII. Quomodo Iose Israelites in Sichem congregatos, potuerit sistere in conspectu Domini, et ponere lapidem in sanctuario Domini (Josue 24, v. 1 et 26); cum sanctuarium et arca tunc (Josue 18, v. 1) non fuerit in Sichem, sed in Silo? 287

Sect. II. De libro Iudicium. *Ibid.*

Questio I. Quid nomine *Judicum* hic intelligatur? *Ibid.*

Hac questione etiam discutitur, quod quondam et quotplex horum iudicium fuerit officium? 288

2. Utrum illi iudices etiam vocari possint *reges populi Israelitici?* *Ibid.*

3. Quando tempore iudicium fuerit forma Israelitica republica? An monarchia, vel aristocratica, vel democratio? 289

4. Utrum Israelites in Palestina falcatos curros habuerit potius, eam in montosa illa regione non alia iumenta, quam asinos habuerint? 292

Quest. III. Quo sensu (Jud. 1, v. 8) Jerusalem dicatur ab Israelitis capta et tota evanescit, cum famam diu postea (2 Reg. cap. 5) David eam, pulsis Jebusens, primum expugnaret? 294

Quest. IV. Cum tribus *Dni* (Jud. 8, v. 4) posse essent possessiones sibi, ut habitaret in eis; eti; sibi amante, Jesus 19, v. 40, una cum aliis tribibus partem summa accepiter? 295

Quest. V. An verisimilia sint, que de prælio, quod Barak comitante Deborah (Jud. cap. 4) initum cum Sisara, indecum narrantur? 295

Hac questione etiam discutitur, utrum ad radicem montis Thabor, ubi hoc prælum communis est, sit vasta planities? 295

2. Utrum Azor, ubi Jabin rex Chaneanus, cuius bellum duxit et Sisara, residet, tantum fuerit viues, vel potius urbs munitia? 297

3. Cur Sisara fugitur, curru suo desilierit, et pedibus fugierit? 298

4. An Jabol caput Sisara elavo transfigens peccari? 298

Quest. VI. An S. Scriptura in voto Jepheth abominabilem quorundam gentium morem, qua homines velut victimas diis suis immolarunt, approbet? 300

Quest. VII. Quomodo historia de examine apum, et mellis melis in ore leonis a Samson occisi reperio (Jud. 14, v. 8) congruat cum experientia et unanimi testimonio Aristotelis, Varro, Plini, aliorum rerum naturalium investigatorum, assentientem apes procul a putredine fugere, nec unquam illuc accedere, ubi foeda sunt cadavera, vel sanguis, vel caro? 304

Quest. VIII. Quomodo verisimile redi possit, quod Samsonem irriterit, ac eidem insolitus illud corporis robur concesserit; etiam Samson contra legem Dei (Exod. 34, v. 12, et Deut. 7, v. 5) graviter videatur delinquisse, ducendo uxorem alienigenam, mulierem Philistinam? 307

Hac questione etiam discutitur, utrum Samsonem uxorem duxit, etiam Samsonem duxi, fuerit Dalila, quæ Samsonem canadas harem vulpium ad canadas jungere, et facies in medio ligare potuisse? 308

Quest. IX. An fabula potius, quam historia illud sit, quod Scriptura (Jud. cap. 15) de vulnibus Samsonis narrat? *Ibid.*

Hac questione discutitur, num verisimile sit, unum hominem, nunc Samsonem, trecentas vulpes ceperisse? *Ibid.*

1. Item Samsonem canadas harem vulpium ad canadas jungere, et facies in medio ligare potuisse? *Ibid.*

2. Cur non Samson ipsum in segetes Philistinorum ignem iniecerit, aut loco vulpium canes, felis aut lepores adhibuerit? 309

v. 15) maxilla asini mille viros interfecerit? Item, quod ad levandam Samsonis stilum aqua de maxilla asini scaturierit, et hic fons Samsonis per multa scula (ut interpres communiter asseverant) flumen sumum continuaverit, et fortassis etiamnam continuet?  
**Quest. XI.** An verisimile sit, quod Philistaei, cum audirent (Jud. 16, v. 2) quod Samson urbem Gazar ingressus sit, et ibidem apud mulierem mercetricem divertat, hujus domum non invaserint, ut Samsonem ibi jaculis confoderent, vel cremerant unam cum domo? Item an verisimile, quod Samson ambas urbis Gazae fores (ibid. 3) cum portibus suis et serà ad verticem montis portarit, ac tunc latos humeros habuerit, ut iisdem geminas portas fore imponeat poterit? Item an verisimile, quod custodes, qui ad partem civitatis (Jud. 16, v. 2) tota nocte cuncto silentio prestolabantur, ut facta mane excentum occiderent, Samsonem non egressi et violentia ablationis portas urbis non impeditarent?  
**Ibid.**  
**Quest. XII.** An credibile sit, quod Deus Samsoni (Jud. 16, v. 28, 29 et 30) supernaturales vires concesserit ad duas columnas domus concinctandas, et sic ulicestrum ad columnas huius suis, et seipsi cum illis occidendum; cum tamen odium inimicorum et occisio sui ipsius sint iure naturae prohibita?  
**Ibid.**  
 Hac questione etiam discutitur, num Samson anima immortalitatem crediderit?  
**2.** An dubius sit Samsonis aetna salus?  
**Ibid.**  
**3.** Quid sentiendum sit de revelationibus, que dicuntur esse S. Machilites?  
**Ibid.**  
**Quest. XIII.** An non melius scriberetur, et disceretur Simon, quam Samson? Eadem questione institutum de omnibus aliis nominibus propriis originaliter hebraicis in Scriptura occurribentibus, et examinatur, utrum scribi et pronuntiari habeat nomina debeat, prout in textu originali hebreo scripta sunt, et a novellis hebraizantibus pronuntiari solet; vel potius, prout in Vulgata nostra latina, et in greco textu septuaginta Interpretum scripta sunt, et a nobis vulgo pronuntiantur?  
**Ibid.**  
**Sect. III.** De libro Ruth.  
**Ibid.**  
**Quest. I.** Cur liber Ruth medius ponitur inter librum Iudeum, et libros Regum?  
**Ibid.**  
**Quest. II.** Cur Elimene Ruth, (Ruth. 1, 4) dicitur fuisse de Bethlehem Iuda; cum eius filii (ibid. v. 2) appellent Ephrathite, quasi de tribu Ephraim?  
**Ibid.**  
**Quest. III.** An illi Elimene, natione Iudei, licet aperient (Ruth. 1, 4 et 15) uxores Moabitidas?  
**Ibid.**  
 Hac questione etiam discutitur: An Booz (Ruth. 4, v. 15) Israelita licet, nuperit Ruth Moabitida?  
**Ibid.**  
**Quest. IV.** An ab suo in Judeanum comitatu Rutham et Orpham dehortando (Ruth. 1, v. 8, etc.), non nececaerit Noe?  
**Ibid.**  
**Quest. V.** An Noe non nececarit, dando Ruthie ridicum, penique lenocinum consilium (Ruth. 3, 4), et ostendens eidem modum invitandi Boozum ad matrimonium inveniendum?  
**Ibid.**  
 Hac questione etiam discutitur, an non nececarit ipsa Ruth, exceptuendo hoc consilium?  
**Ibid.**  
**Pars Tertia. LIBRI IV REGUM, ET II PARALLIPOMENON ET II ESDRÆ.** 557-558  
**Sectio I.** — De quatuor libris Regum.  
**Ibid.**  
**Caput I.** — De libro I Regum.  
**Ibid.**  
**Quest. I.** Quomodo Elcana (1 Reg. 1, 1) dici possit Ephrathitus, quasi ex tribu Ephraim oriundus; cum tamen (1 Paralip. 6, 36) dicatur fuisse ex tribu Levi.  
**Ibid.**  
**Quest. II.** Quomodo illi domini verba ad Heli (1 Reg. 2, 25); Videbis annulus tuum in templo, explicanda sunt? Nam iste annulus neque potuit esse Samuel, quia hic nunquam fuit sacerdos; hoc loco autem sermo est de amulo, qui sit sacerdos summus. Nequod Sadoc (ut interpres communiter censem); quia Heli autem Sadoc mortuus est, aedœque hunc in templo videre non voluit.  
**Ibid.**

**Quest. III.** Au Samuel (1 Reg. 7, 17) licet adificari altare in Ramathâ, et si tabernaculum foderis tunc alibi fuerit?  
**Ibid.**  
**Quest. IV.** Quomodo Samuel inter judices populi Israëlitici pono potuerit Badan (1 Reg. 42, 11) dicens Misit Dominus Jerobal, et Badan, et Jephthe, et Samael, et erat vos de manu inimicorum vestrorum; cum tamen nullus inter judices sciatur Badan nomine?  
**Ibid.**  
**Quest. V.** Num verisimile sit, quod Saül tam enormous exercitum habuerit, qualis (1 Reg. 8, 8) his verbis: Et recensit eos in Besach; fermeque fitrum Israel trecenta milia, describitur?  
**Ibid.**  
 Hac questione etiam discutitur: Quomodo aut quibus armis Saül et Jonathas Israëlii hostes superare potuerint; camillo tempore in omni terra Israel non inventus fuerit faber ferrarius, qui Israëlii armaderet, nec in die pessimi eius ante laeua in manu totius populi, qui erat cum Saül et Jonathâ, inventa sit, excepto Saül et Jonathâ filio eius; prout (1 Reg. 19, 10 et 22) dicitur?  
**Ibid.**  
**Quest. VI.** Quomodo solus Jonathas et armiger eius (1 Reg. 14, 14) potuerint percurretus viginti Philisteos, cum tamen hi eos (ibid. v. 11) videantur ventantes?  
**Ibid.**  
**Quest. VII.** An Samuel regimen despoticum tyrannorum solempniter approbarit, dum (1 Reg. 8, 11 et seq.) ius regis ita descripsit: Hoc erit ius regis, qui imperatur est vobis: Filios vestros tollat, et ponat in curribus suis, etc.  
**Ibid.**  
**Quest. VIII.** An Samuel fuerit vir ambitiosus, et an iudeo postulatio populi Israëlitici regem petentis ipsi dispergirerit, quia prævidit, sic jus judicis super Israhel sibi, filiusque eius admodum?  
**Ibid.**  
**Quest. IX.** An fundata sit suspicio, quod Samuel non ex instinctu divino, sed ex conventione humana cum Saïde inita hunc regem elegerit ex spé, Satiem in regendo populo nihil nisi ex voluntate et iusso suo (i.e., Samuelis) acturus? Item an Samuel Saïlem neo-electum regem dominum redire jussit; ipse vero loquus hujus nececlis regis populum multis sublame amissi regere fecerit, novo rego Saïle int̄imatum privatam ducentem?  
**Ibid.**  
**Quest. X.** An Samuel (1 Reg. 15, 22, 35) ex laudabilis zelo Saïlem regem incipererit, ac eis Deo auctorum pronuntiari, eis quod capto regi Agag ex humanitate et misericordia perpertuerit? Item: An deceruit virum sanctum et Prophetiam, qualis dictum regi fuisse Samuelem, miserum et captivum regem Agag (ibid. v. 23) immisericorditer in frustis concidebat?  
**Ibid.**  
**Quest. XI.** An Samuel fuerit vir desitiosus, et turbaram in regno Israel, ac dissidiis inter regem Saül et David auctor?  
**Ibid.**  
**Quest. XII.** Quomodo Deus (1 Reg. 15, v. 15) preparare i.e., confirmare in aeternum potuerit regnum Saïti, qui erat ex tribu Benjamin; cum tamen (Genes. 49, 10) iam multis ante seculis sceptrum Israel promisum fuisse tribui Iuda?  
**Ibid.**  
**Quest. XIII.** Quomodo explicari possit verba illa (1 Reg. 15, 1): Filius unus anni erat Saül, cùm regare cœpisset; duabus autem annis regnavit; cum tamen Saül neque unius duntaxat anni illius fuerit, quando regare coepit, neque duobus tantum annis regnari?  
**Ibid.**  
**Quest. XIV.** Quomodo intelligenda verba illa (1 Reg. 16, v. ult.): Quando cum spiritu Domini malus arripebat Saül David tollebat cytharon, et percutiebat manu sua, et refocillabat Saül et levias habebat? Quis est iste spiritus Domini malus? Si fuit spiritus Domini, quomodo simili potuit esse malus? Dein quales est proportionis aut vis musices ad fugandum spiritum?  
**Ibid.**  
**Quest. XV.** Quomodo intelligendum illud (1 Reg. 18, 10): Invasi spiritus Dei malus Saül, et prophetebat in medio domus sue, cum tamen prophetebat sit boni et non mali spiritus?  
**Ibid.**

**Quest. XVI.** Quomodo concordent haec duo, dum (1 Reg. 15, v. 33) dicunt: Non erit Samuel ultra Seu usque in diem mortis sue, et tamen postea (1 Reg. 49, v. 24) Saül coram Samuele (adeoque hoc vidente) tota die prophetâ narratur?  
**Ibid.**  
**Quest. XVII.** Quorū (1 Reg. 24, v. 4) narratur, quod Saül ingressus fuerit speluncam, ut purgaret vestrem. An non hoc et plura alia similia in Scriptura sunt inutiliter dicta, in modo eloquio Dei indigna et indecentia?  
**Ibid.**  
**Quest. XVIII.** Quomodo pythonissa in Endor (1 Reg. 28, 12) Samuels animam ab inferis resuscitare potuerit? An anime etiam sancte, qualis fuit illi Samuels, in situ quoque arte magica turbari possit? Aut annō ipse Samuels, sed tantum dñionis illusor in forma Samuels apparuerit Saül?  
**Ibid.**  
**Quest. XIX.** An Saül aeternum damnatus sit.  
**Ibid.**  
**Quest. XX.** Num erubile sit, quod David gladium Golathum tenetare, eoque in secundo et pugnando ut potuerit, cum tamen Golath ingens gigas altitudinis sex cubitorum et palmi (1 Reg. 17, v. 4); David autem tunc adhuc puer sem adolescentis (ibidem v. 33 et 42) fuerit?  
**Ibid.**  
**Quest. XXI.** Quomodo David (1 Reg. 15, v. 14. Et Act. 15, v. 10) cum veritate dici possit vir secundum cor Dei; cum tamen præter adulterium cum Bethsabea, et homicidium Uri, etiam alia delicta commiserit?  
**Ibid.**  
**Cap. II. — De libro 2 Regum.**  
**Quest. XXII.** Quomodo concordet sermo Amalecite (2 Reg. 4, v. 10) narrantis se occidisse Saülem, cum illis Scriptura (1 Reg. 31, v. 4 et 3) verbis: Dixitque Saül ad armigerum suum: Exagin gladium tuum, et percutio me... Et noluit armiger eius... armiger illius Saül gladium et irruit super eum, etc. Nam si Saül seipsum occidit, quomodo ab Amalecite occidi potuit?  
**Ibid.**  
 Hac questione etiam discutitur: An David peccaverit, aut crudelis fuerit, quod Amalectanum illum è vestigio, ut viceret, interdicti fuserit, nullo ipsi relato spatio temporis agendi punitamentum, et sese ad mortem disponendi?  
**Ibid.**  
**Quest. XXIII.** An sensu Dei (2 Reg. 7, v. 15) de Salomonem dicat: Misericordiam meam non auferam ab eo; cum tamen Salomonus prohibliter aeternum periret?  
**Ibid.**  
**Quest. XXIV.** Quo sensu (2 Reg. 8, 18) dici possit: Filii David sacerdotibus erant; cum tamen sacerdotes non ex tribu Iuda (ex qua David erat) sed tantum ex tribu Levi fuerint?  
**Ibid.**  
**Quest. XXV.** Quomodo hec verba (2 Reg. 10, 18): Occidit David de Syris septingentos currus, et quadriginta milia equitum, conciliari possunt cum illis (1 Paral. 19, 28) verbis: Et interfecit David de Syria septingentos currus et quadriginta milia pedum. An non aliud sunt septingentos currus, quam septem milia currum, et aliud quadriginta milia equitum, quam quadriginta milia pedum?  
**Ibid.**  
**Quest. XXVI.** An David dum (2 Reg. 12, 31; item 1 Paral. 20, 5) super cives expugnatibus urbis Babyloni carcerata circumgeat, siue eos servavit, et cuiusvis divisit, a crudelitate excusari possit?  
**Ibid.**  
**Quest. XXVII.** Num credibile sit, quod David (2 Reg. 12, 20; item 1 Paral. 20, 2) coronam regis Ammonitarum tenerit de capite eius, et eamdem, licet, talentum aurum (i.e., 123 libras romanas) pondere raverit, imposuit capiti suo?  
**Ibid.**  
**Quest. XXVIII.** Num credibile sit quod Absalom quantum (2 Reg. 14, 36) ponderaverit capillis capitis sui detonsos centis scolis, i.e., octo libras romanis et triplete; cum tamen capillus unus homini non possit anniuersari tonante tantum ponderis iesce?  
**Ibid.**  
**Quest. XXIX.** An non sit absurdum, et fabule proximum quod Absalom (2 Reg. 18, 9, 15) propriis

suis capillis in arbore suspensus fuerit, et quidem per aliquam temporis moram?  
**Ibid.**  
**Quest. XXX.** Quomodo Adedatius filius Salath (2 Reg. 21, 19) Golath Getham percutere potuerit; cum iste (1 Reg. 17, 14) jam ante à Davide fuerit occisus?  
**Ibid.**  
**Quest. XXXI.** An verisimile sit, quod in Palestina, regione tam exigua, tempore Davidis fuerint octingenta milia virorum fortium, et in sola tribu Iuda quingenta milia pugnatorum, ut Scriptura (2 Reg. 24, 4) dicit; aut quod, facta, jam divisione regni Israël a regno Iuda, in solo regno Iuda (2 Paral. 17, 15, 19) sub rege Josaphat fuerint viri bellatores et robusti (exceptis aliis, quos posuerat in urbibus militariis in universo Iuda) ad undecies centena et sexaginta milia?  
**Ibid.**  
**Quest. XXXII.** An verisimile sit, quod Deus optimus ob numeratum à Davide populum, 70 milia virorum fortium, qui edidit gladium, concordent cum illis (1 Paral. 21, 5); Deditque David numerum corrum, miles milia (i.e., milito) et centum milia virorum edidit gladium. An octingenta milia sunt idem, ac milio cum centum milibus?  
**Ibid.**  
**Cap. III. — De libro 3 Regum.**  
**Quest. XXXIII.** An David sit reus perfidie, perjurii et geminae meditatae cadi, dum, propinquos morti, Salomonem jussit, ut Joahim et Semæi interficiat (3 Reg. 2, 6 et 9), etiam si Joahim in belligerando optimè de Davide meritus; maledicto autem Semæi pena mortis jam pridem (ibid. v. 8) à Davide condonata fuerit, et quidem jurato?  
**Ibid.**  
**Quest. XXXIV.** An Salomon (5 Reg. 2, 25) justè exigit, fratrem suum Adoniam occidendo?  
**Ibid.**  
**Quest. XXXV.** An Salomon (5 Reg. 2, 26 et 27) Abiatharem summum Pontificem jure excommunicavit?  
**Ibid.**  
**Quest. XXXVI.** An Salomon (5 Reg. 2, 26 et 27) Dei salomonem: Dedi tibi cor sapientias, ut nullus ante te simili tui fuerit, nec post te surrecturus sit, explicit valent; cum tamen Adam, Moyses, B. Virgo, sapientiores fuerint Salomonem?  
**Ibid.**  
**Quest. XXXVII.** An verisimile sit, quod imperium Salomonis tam amplius fuerit, ut habuerit omnia regna à flamme terra Phœnicianam usque ad terminum Egypti, etc., prout (5 Reg. 4, 21) dicitur?  
**Ibid.**  
**Quest. XXXIX.** An descripsito chil Salomonis (5 Reg. 4, 22 et 23) hic verbum: Erat autem cibus Salomonis per dies singulos, triginta cori similes, et sezagnia cori farinae; decem boves pinguis, et viginti boves paschiales, et centum arletes, excepta ceremonia corpi, corparearum, atque bubularum, et cibum altissimum, verisimilis sit?  
**Ibid.**  
 Hac questione etiam discutitur: utrum verimile sit, quod (ibidem v. 26) dicitur: Et habebat Salomon quadriginta milia praesepium equorum curridum, et duodecim milia equistrium?  
**Ibid.**  
**Quest. XL.** Num decens fuerit, Salomon regem opulentissimum munera accipere a quādam reginâ ex Arabia adventante, scilicet à reginâ Sabâ, prout (5 Reg. 10, 10) narratur?  
**Ibid.**  
**Quest. XLI.** An Salomon peccarit, habens septingentas reginas, et trecentas concubinas, seu uxores secundarias (5 Reg. 11, 5); item concervando sibi (Ecclesiasticus 2, 8) argenteum et aurum?  
**Ibid.**  
**Quest. XLII.** Quomodo Salomonis templum (5 Reg. 6, 7) adificari potuerit, quin malleus, et securis, aut aliud instrumentum ferreum adiretur?  
**Ibid.**

Quest. XLIII. An templum Salomonicum ob architectonicam (5 Reg. c. 6), ac majestatem suam dignaudari mereatur? *Ibid.*  
 Quest. XLIV. Quomodo locum Scripturae (5 Reg. 7, 26), ubi de mari aeneo dicitur: *Duo milia batos capiebat*, conciliter cum altero Scripturae loco (2 Paralip. 4, 5, ubi de eodem mari dicitur: *Capiebat tria milia metras*, i. e., batos? *402*  
 Quest. XLV. An illud de mari aeneo (3 Reg. 7, 25) assertum: *Fecit quoque mare fusile decem cubitorum à labio usque ad labium...* et *resticula triginta cubitorum cingebat illud per circuitum*, salva geometriæ defendi possit; etiam alius vas, cuius diameter à labio ad labium est decem cubitorum, peripheria non tantum tria, sed triginta et unius ferme cum dimidio cubitorum?

405  
 Quest. XLVI. Quomodo illud (3 Reg. 7, 24) pariter de mari aeneo assertum: *Ei sculptura subter labium circubuit illud decem cubitis amplus mare, cum geometriæ congruat, juxta quam ambius seu peripheria aliecius vas, cuius diameter decem cubitorum est, nequaque potest esse totidem seu decem duzentax cubitorum?* *404*  
 Quest. XLVII. Quid sentiendum sit de illa Salomonis oratione (5 Reg. 8, 41): *Insuper et alienigena, qui non est de populo tuo Israel, cum venerit in hoc loco (i. e., in templo Salomonico), tu exaudies in celo... et facies omnia, pro quibus invocaverit te alienigena.* *An sapientia, pia et efficax fuerit haec oratio?* Sed quis credet, quod alienigena, i. e., gentiles idolatria in templo venerant adorant Deum Israel, aut quod Deus, (qui Ioan. 9, 51) peccatores non audet, alienigenam preces in templo sancto suo exaudire paratus fuerit?

*Ibid.*  
 Quest. XLVIII. An Salomon (5 Reg. 9, 11) licet dererit regi Hiram signata oppida in terra Galilee; etsi in lege (Lev. 35, 25) prohibutum fuerit, aliiquid de terra promissionis alienare?

406  
 Quest. XLIX. Quomodo illud (5 Reg. 8, 9): *In arcâ autem non erat aliud nisi due tabulari lapides, quas posuerat in aliis de Mouses in Horib[us], conciliari possit cum verbo Pauli (ad Hebr. 9, 4): dicentes: In quâ (arcâ) erat urna aurea habens munera, et virga Aaron, que frondauerat, et tabulari Testamenti. Nonne aperte contradicunt videtur esse in his dubius propositionibus: In arcâ nîl erat nisi duæ tabulari Testamenti: In arcâ præter has duas tabulari erat urna cum munera, et virga Aaron?* *407*  
 Quest. L. An Salomon sit salvis?

*Ibid.*  
 Quest. LI. Quomodo explicari possit illud (5 Reg. 15, 5): *David recti vestimur in oculis Domini, et non descendavimus ab omnibus quae precepérat ei, cunctis diebus vîa sur, excepto sermone Uriæ Iethah: cum tamen constet, Davidum aliae sepius pœccasse, nimis numeropero populum, decernendo mortem Nabal, impoeniti Miphilebith median partem facultatum admendo, et crudelissime seviendo in Ammonitis?* *412*  
 Quest. LII. An non sunt contradictoria, dum (5 Reg. 15, 4, de rege Asâ dicitur: *Excusa autem non absulit*. Sed (2 Paralip. 14, 2) idem rex commendatur: *Solubrè aliorum pregni cultis et excelsa*. Item dum (5 Reg. 22, 44) de rege Josephat dicitur: *Venerabimus excusa non absulit*. Sed (2 Paralip. 17, 6) de eodem legimus: *Cumque sumpsisset cor ejus audaciam propter vias Domini, etiam excusa et lucos de Iuda absulit. An excelsa auferre, et non auferre non sunt propositiones contradictoriae?* *415*  
 Quest. LIII. An cor, a quibus Elias (5 Reg. 47, 4 et 6) pastus est, fuerit vere cor, vel potius Angeli specie corporum, aut homines Arabes, vel meroatores?

*Ibid.*  
 Quest. LIV. An sacrificium ad preces Eliae sponte successum (5 Reg. 18, 38) fuerit verum miraculum?

415  
 Quest. LV. An cedes sacerdotum Baal (3 Reg. 18,

40) justè patratre sit?

416  
 Quest. LXVI. An Prophetæ Michæas à mendacio et fraude excusat possit, dum (3 Reg. 22, 15) regi Achab interroganti, num cundum sit in Ramoth Gaiad preliandum, vel non, respondit: *Ascende et vade prosper, et tradet eam (urbem) Dominus in manus regis; cum tamen postea Achab in eo prelio occisus sit?* *418*  
 Quest. LXVII. An non sit contradicatio, dum (5 Reg. 22, 34) dicitur: *Vir autem tenet arcum, in ictum sagittam dirigens, et casu percussus regem Israel (i. e., Achab) inter pulmonem et stomachum; contra (2 Paralip. 18, 35) idem rex Israel sagittâ inter cervicem et scapulas percussus scribitur?* *419*  
 Quest. IV. De libro 4 Regum. *Ibid.*  
 Quest. LVIII. An versimile sit, quod Elias (4 Reg. 2, 11) curru igneo et equis igne in colum raptus sit, sub finem mundi (ut Christiani volunt) redditurus?

*Ibid.*  
 Quest. LIX. An non factum Eliisei (4 Reg. 2, 25 et 21) in pueris parvo ipso calvitem illudim immitius duos ursos, qui lacraverunt ex eis quadrangita duos pueros, fuerit inhumannum et crudel?

421  
 Quest. LX. Num ex illis Scriptura verbis (4 Reg. 5, 14 et 15) *Disiit ad eum Eliseus... Adducit mihi psalmum. Cumque caneret psaltes, facta est super eum manus Domini, Spinosa recte protus, prophetas in prophete varia pro varijs et diversi temperamenti corporis sui et imaginacionis sua dispositio-*

425  
 Quest. LXI. An Eliseus ab errore et sceleri excusari possit, dum (4 Reg. 5, 18 et 19) Naaman syro concessit, ut comitando dominum suum regem coronam idolo Remmon adoraret?

426  
 Quest. LXII. Quomodo illud (4 Reg. 9, 27) Ochozias dici possit iussi Jeju percutiis in ascensus Gauer, que sunt fauces non longe à Jerusalem sitae; cum tamen (2 Paralip. 22, 9) Jeju dicitur Ochoziam comprehendere latitantem in Samaria, adiunctuam sed ex occidisse?

429  
 Quest. LXIII. Situe credibile, unicum Angelum (4 Reg. 19, 35) una nocte interieceris 183000 Assyrionum? Item, fucit ne iste Angelus bonus, an malus? Et cur non ipsum quoque assyriac exercitus supremum ducem Semnachar occidit? Nonne cur historici ethnici et profani de stupore hæc strage nil membrinerint?

*Ibid.*  
 Quest. LXIV. An omnia, quæ (4 Reg. 20, 8, 12) de horologio Achaz regis agrotantis narrantur, versilia sint?

431  
 Quest. LXV. Quomodo illud (4 Reg. 25, 7): *Vincit (Nabuchodonosor rex Sedeccian) catenæ et adducit in Babylonem*, concordet cum illo (Ezech. 12, 15): *Non videbit (Sedecias rex) terram Chaldeorum. An Sedecias Babylonem adductus, terram Chaldeorum non vidit?* *436*  
 Sect. II. De duobus libris Paralipomenon. *Ibid.*  
 Caput I. De libro 1 Paralipomenon. *437*  
 Quest. I. An chronotaxis regum Judæa in LL. Regum et Paralipomenon ubique concordet; item an libris Paralipomenon etiam cum aliis V. T. libris consonant?

*Ibid.*  
 Quest. II. Ad quid pro�t prolixo nominum catalogi, et longissima genealogie 1. Paralip. primis 9 capitibus, et alibi frequenter in Scripturâ contenta?

438  
 Quest. III. Quomodo (1 Paral. 4, 36) Thamma numerari possit inter filios Eliphaz; cum tamen Thamma (Genes. 36, 12) dicitur fuisse *conubina Eliphaz*?

439  
 Quest. IV. Qua ratione (1 Paral. 4, 38) filii Seir, i. e., Esau, vocantur Lotan, Sobol, etc.; cum tamen Esau nullos horum nominum filios haberit?

*Ibid.*  
 Quest. V. Quomodo David (1 Paralip. 2, 15) dici possit septimus filius Isai; cum tamen (1 Reg. 16, 14) narretur, quod inter septem filios, quos Isai Samuel

sicut, David non fecit?

*Ibid.*  
 Quest. VI. Quomodo (1 Paral. 5, 5) Davide di Bethsabee quatuor filios natos fuisse dici possit; cum tamén (Prov. 4, 3) Solomon se *unigentum coram matre suâ vocet?* *440*  
 Quest. VII. Quomodo illud (1 Paral. 5, 19): *De Pha-daid orti sunt Zorobabel, et Semæ; Zorobabel genuit Mosollam, conciliter cum verbis (Math. 1, 12 et 15); Salathiel autem genuit Zorobabel; Zorobabel autem genuit Abiud. Si enim Zorobabel natus est de Phadaid, quomodo simul potuit esse genitus de Salathiele?* *Ibid.*  
 Quest. VIII. An aut quomodo promissio divina. *Ibid.*  
 Davide (1 Paral. 10, 41 et 12) facit: *Cumque impleri esset dies tuos, ut vadas ad patres tuos, suscitabo semen tuum post te, quod erit de filiis tuis, et stabiliam regnum eus. Ipse edificabit mihi domum, et firmabo solium eius uternum, impletâ fuerit: cum tamén Nabuchodonosor solium Salomonis in Sedeccia penitus evererit?* *Ibid.*  
 Quest. IX. Quomodo illud (1 Paral. 18, 12): *Ahisa filius Sarria percussus Edom in valle Salinarm, de cetero et octo milia, conciliter cum verbis in titulo Psalmi 50: Et converterit Josab, et percussit Idumæum in valle Salinarm diuinctum milia. Si enim Ahisa Idumæum percussit; ergo non Josab. Si hæc victoria percussa sunt decem et octo milia, ergo non tantum diuinctum milia. Aut quomodo ita concordant?* *441*  
 Quest. X. Num credibile sit, quod David Salomonii filio sub ad diuinctum templum (1 Paral. 22, 14) levigerat autem centum milia, et argenti et octo milia talentum. Aut præterea omnia concordet cum verbis (1 Paral. 29, 4): *Iria milia talenta auri de auro Opifir, et septen milia talentorum argente probatisim, ad deuorandos parites templi?* Num, inquit mult ex hodiernis et philosophis et politiis, haec credibilitas sunt?

*Ibid.*  
 Quest. XI. Quomodo David totam templi delineationem manu dicta scripta accepit, prout in Scripturâ (1 Paral. 18, 19) narratur?

446  
 Quest. XII. Quo sensu David senex (1 Paral. 29, 1) *Salomonem filium suum jam adulterum et regno matrem appellavit adhuc puerum et tenellum?* *Ibid.*  
 Cap. II.—De libro 2 Paralipomenon. *Ibid.*  
 Quest. XIII. Quomodo verba illa (2 Paral. 1, 15): *Venit ergo Salomon ab excelsa Gabon in Ierusalem coram tabernaculo foderis, concordet cum illis verbis (ibid. v. 3).* *In excelsa Gabon erat tabernaculum foderis.* Si enim tabernaculum foderis tempi fuit in excelsa Gabon, quomodo simul potuit esse in Jerusalem?

*Ibid.*  
 Quest. XIV. Quomodo verba (2 Paral. 2, 2), ubi praepositi operariorum ad structuram templi dicuntur fuisse 5600 concordem cum verbis (3 Reg. 3, 16), ubi tantum 350 praepositi hujus structura numerantur?

447  
 Quest. XV. Quomodo locus Scripturae (2 Paral. 3, 1), ubi Salomon dicitur adfæcisse domum Domini seu templum in monte Moriæ, conciliter cum aliis Scripturæ loco (Psalm. 77, 68), ubi illud dicitur adfæcsum in monte Sion?

*Ibid.*  
 Quest. XVI. Quomodo locus Scripturae (2 Paral. 3, 4), ubi de templo dicitur: *Porro altitudine centum viginti cubitorum erat*, conciliter cum aliis Scripturæ loco (3 Reg. 6, 2), ubi templum duxatriginta cubitos in altitudine habuisse legimus?

*Ibid.*  
 Quest. XVII. Quomodo Hiram, rex Tyri (2 Paral. 8, 18), naves Salomonis in Asiongaber (ibid. v. 17), que ad oram maris Rubri est, mittere potuerit? Aut naves è portu Tyri, qui ad mare Mediterraneanum situs est, per intermediam terram continentem ad oram maris Rubri devolare potuerit?

448  
 Quest. XVIII. Quomodo Hebrei (2 Paral. 10, 4) coram Roboamo conqueri potuerit de tributorum excessu, sibi à Salomone imposturum: *Pater tuus durissimo jugo nos pressit, etc.*; cum tamen (ex 2

Paral. 9, 20) constet, cum sub Salomone divitiarum affluentiam louisse, ut argentum in diebus illis pro mitho repudaretur?

449

Quest. XIX. Quomodo verba illa (2 Paral 14, 6): *Nulla temporibus ejus (i. e., regis Asa) bella surrexerunt, pacem largiente Domino, concordent cum illis verbis (ibid. 9): Egressus est contra eos (i. e., contra Asa exercitum) Zara æctiops cum exercitu suo decies centena milia, et curribus trecentis. Num quid tali modo temporibus Asæ bella surrexerunt?* *Ibid.*

Quest. XX. Quomodo (2 Paral. 45, 19) dici possit: *Bellum non nisi usque ad 35 annum regni Asa, cum tamén certum sit, quod Zara multis ante annis belum adversus Regem Asa moverit?* Item quomodo (2 Paral. 16, 4), dici possit: *Anno autem trigesimo sexto regni ejus (i. e., Asæ regnante) ascendit Basaa, rex Israel, in Judam, cum tamén Basaa jam ante annum 27 regis Asa (5 Reg. 16, 8), è vivis excesserit?* *Ibid.*

Quest. XXI. Quomodo (2 Paral. 21, 12) Regi Jorum ab Eliâ litteras afferriri potuerint, cum hic Propheta sub Joram patre, i. e., sub rege Josephat (4 Reg. 2, 12), jam in celum raptus sit?

*Ibid.*

Quest. XXII. Quomodo illa verba (3 Paral. 22, 2): *Quadrangina duorum annorum erat Ochozias, cum regnare capisset, cum his verbis (4 Reg. 8, 20): Viginti duorum annorum erat Ochozias, cum regnare capisset, conciliari possit?* *450*

Quest. XXIII. Quomodo illud (2 Paral. 24, 14): *Cumque complessent omnia opera, detulerint coram rege et Joada reliquam partem pecunie, de qua facta sunt tempora regna, etc., concordet cum aliis Scripturæ loco (4 Reg. 12, 15) ubi dicitur: Non febant ex eadem pecunia hydram templi Domini et omne vas aureum, etc.* *Ibid.*

Quest. XXIV. Quomodo illud (2 Paral. 36, 9): *Octo annorum erat Joachim, cum regnare capisset, conciliatur cum verbis (4 Reg. 24, 8): Decem et octo annorum erat Joachim, cum regnare capisset?* *451*

Seit. III.—De duobus libris Esdrae. *Ibid.*

Cap. I.—De libro 4 Esdrae. *Ibid.*

Quest. I. An Esdras sit auctor Pentateuchi? *Ibid.*

Quest. II. An Esdras Libros sacros restaurarit tantum, vel omnino recentis è memoriam dicaverit?

452

Quest. III. An Esdras veteribus characteribus Hæbreis characteres novos seu Chaldaicos substituerit?

*Ibid.*

Quest. IV. An Esdras textu Hebreo addiderit puncta vocalia, quæ hodie in Biblio Hebreis habemus? Item, quante autoritatis sint hec puncta?

453

Quest. V. Quomodo Scriptura locus (4 Esdr. 4, 9 et 10), ubi dicitur, vasa sacra, Judeæ restituta, universim confesse 2409, conciliter cum verbis unius tempore, etc., concordet cum aliis Scripturæ loco (1 Paral. 29, 4), ubi legitimus, fuisse usque 5400?

462

Quest. VI. Quomodo Scriptura locus (1 Esdr. 2, 5), ubi Esdras numerat 775 filios Aræ, qui cum Zorobabel è Babylon in Iudeam redierunt, conciliter cum aliis loco (2 Esdr. 7, 10), ubi solū 632 filii Aræ cum Zorobabel restituti dicuntur?

*Ibid.*

Quest. VII. Quomodo (1 Esdr. 1, 8) *Sassabas* dici possit Princeps Iuda; cum tempore temporis (1 Esdr. 2, 2) *Zorobabel* fuerit Princeps Iuda?

*Ibid.*

Quest. VIII. An in catalogis Iudeorum Babylone Jerosolymam reverentium (1 Esdr. cap. 2 Et 2 Esdr. cap. 7), nulla sit contradictione; cum hi catalogi neque in summâ personarum, neque in eorum nominibus sit consentaneum?

*Ibid.*

Quest. IX. Quomodo Scriptura locus (1 Esdr. 2, 2), ubi *Mardochai* cum *Zorobabel* è Babylon in Iudeam rediit, concordet cum libro Esdræ (cap. 2, 5), ubi Mardochæm in Persidis civitate Susan habuisse legitimus?

465

Quest. X. Cur (1 Esdr. 2, 63) loco *Nehemia* ponatur vox *Athersata*?

466

Quest. XI. Quomodo locus Scripturae (4 Esdr. 4, 6), ubi Samaritanî Judeos apud regem Assuerum accu-

sasse dicuntur, conciliator cum versu 7 subse-  
quente, ubi legimus, quid prefecti regi similem  
accusationem Iudeorum ad Artaxerxes regem Per-  
sarum scriperint; cum tamen tunc nec Assurus,  
nec Artaxerxes sed Cambyses, et post hujus mor-  
tem Oropastes (alio nomine Smerdis) rex Persa-  
rum fuerit?

Quast. XII. Quo sensu Zacharias (1 Esdr. 3, 1), dici  
possit filius Addo; cum tamen (ex Zachar. 1, 1)  
constet, Addonem fuisse avum Zacharie, hujus vero  
patrem fuisse Barachiam?

Quast. XIII. Quomodo (1 Esdr. 6, 5) dici possit: Vasa,  
qua tulerat Nabuchodonosor, posita sunt, in templo  
Dei; cum tamen templum tunc nondum rededica-  
tum fuerit?

Quast. XIV. Quomodo (4 Esdr. 6, 22), dici possit,  
quod ad Judaeos Dominus converterit cum regis Assur;  
cum tamen excisa jam a 20 circiter annis fuit mor-  
talis assyriaca, succedente persica? Quomodo  
rex Assur qui non amplius dabantur, potui con-  
siderat ad Iudeos convertere?

Cap. II. — De libro 2 Esdras. Ibid.  
Quast. XV. Num creditibile sit, quod Nehemias (2  
Esdr. 1, 4) propter muros Ierusalem priorem ever-  
sus, et portas a Nabuchodonosore ante 140 circiter  
annos combustas, amare fluerit, et luxurie diebus  
multis?

Quast. XVI. Quomodo Nehemias (2 Esdr. 2, 1 et seq.)  
anno 20 regimini Artaxerxes mense Nisan (qui  
parvum Martio, parvum Aprili nostro respondet) fac-  
cilitatem proficiens Hierosolymam ad Artaxerxe  
petere potuerit; cum tamen (ex 2 Esdr. 1, 4 et seq.)  
constet, Nehemiam primum in mense Casti seu  
November ejusdem anni 20, regimini Artaxerxes,  
misericordia urbis statim intellexisse, quo mutus Hiero-  
solymam proficii primum decrevit. Quomodo in  
mense Martio vel Aprili profici potuit, qui in  
mense Novembri ejusdem anni se ad iter primum  
resolvit?

Quast. XVII. Quomodo Nehemias (2 Esdr. 5, 14) dici  
possit Dux in terra Iuda; cum (ex 2 Machab. 1, 18  
et 21) non fuerit Dux Iuda, sed sacerdos?

Quast. XVIII. Quomodo (2 Esdr. 2, 16) dici possit,  
quod Nehemias nihil de suo proposito indicaverit  
iis, qui faciebat opus, h. e., qui muros Hierosolymae  
restaurabant; cum tamen tunc nondum erat in-  
choata instauratio murorum?

Quast. XIX. An haec verba (2 Esdr. 7, 4): Civitas erat  
tota sinis... et non erant domus aedificatae, non con-  
tradicant illis (ibidem, v. 5) Nehemias verbis: Posu-  
ist custodes habitorum Ierusalem... unumque summa  
contra domum suam. Numquid haec ultima verba sup-  
ponunt, domus tunc iam iussa adificatas?

Quast. XX. Quomodo illa verba (2 Esdr. 9, 7): Edixisti Abram de igne Chaldaeorum, intelligenda  
sunt? Quomodo enim Abram de igne educi potuit,  
qui non fuit in ignem coniectus?

Quast. XXI. Quomodo intelligentium illud (2 Esdr.  
12, 46): Et omnis Israe... sanctificabit levias, et  
terras sanctificabit filios Aaron? Certe inferior non  
sanctificat superiorem; ergo laici non levitas, nec  
hi sacerdotes?

Pars QUARTA: TOBIAS, JUDITH, ESTHER ET JON. 467-468  
Sectio I. — De libro Tobiae. Ibid.

Quast. I. Utrum liber Tobiae, aliisque libri Deutero-  
canonic, quo Tridentinum in canone sacrorum Li-  
brorum posuit, inter Canonicas Scripturas recte à  
Catholicis censentur?

Quast. II. Quo sensu de amicis Job, qui cum conso-  
landi causa (Job. 2, 11) accesserant, dici possit  
(Tob. 2, 15): Beato Job insultabant reges? An  
amici Job fuere reges? Et, an consolari est insu-  
lature?

Quast. III. Quomodo (Tob. 1, 2) alisque lesione veri-  
tatis dici possit, quod senior Tobias captus erit in  
diebus Salomonas regis Assyriorum; cum tamen  
alibi (4 Reg. 15, 29) expresse dicatur, quod Tho-

gaphalasar, qui illum in regno Assyriorum pre-  
cessit, cepit universam terram Nephthali et ex qua  
erat Tobias iuxta Tob. 1, 1), et in Assyrios  
transliteretur?

Quast. IV. An non sit antilogia seu contradictione, dum  
(Tob. 5, 7) Sara, quam in uxorem habitorus erat  
Tobias junior, dicitur habitasse in Rages civitate  
Medorum; cum tamen postea, quando Tobias cum  
angelo Raphaële (Tob. 4, 21) perverit ad locum,  
ubi erat Sara, inde miserit hunc angelum (Tob. 9,  
5) ad Gabelum habitatorem in Rages civitatem Medo-  
rum? Quomodo angelus ex Rages civitate Medorum,  
in qua tam ipse, quam Tobias et Sara jam erant, po-  
tuit mitti in eamdem civitatem ad Gabelum?

Quast. V. An non fabulam sapiat, quod (Tob. 5, 8)  
narratur, scilicet Sarah traditam fuisse septem vi-  
sus, et demonium nomine Asmodaeum occidit eos,  
max ut ingressi sunt ad illam? Item, quod in ver-  
sione grecă 7 Interpretum (Tob. 6, 15) dicitur,  
nimirum Sarah fuisse adamatum à demonio? quis  
enim credat, demonem, qui est spiritus prorsus in-  
corporeus, carnaliter dilexisse Sarah, et ex zeloty-  
pi septem Mos viros occidisse?

Quast. VI. An a mendacio excusari possit, que an-  
gelus Raphael in libro Tobiae dixisse legitur, e. g.,  
dum (Tob. 5, 7) interrogatur a Tobiae junior, unde  
esse? respondit, se esse ex filiis Israel (2). Aut,  
dum de via in Medianum interrogatus (ibidem 8), sit:  
Non, et omnia itura eius frequenter ambulat, et  
mansi apud Gabelum fratrem nostrum (3). Aut, dum  
rogatus de familia sua (ibidem 18) inquit: Ego sum  
Azarias, Azanias magni filius (4). Aut, dum ad ques-  
tionem Raphaëlis, unde ipso ei Tobias junior esset,  
(Tob. 7, 5), respondit: Ex Tribu Nephthali sumus  
ex captiuitate Nineve. Nomen cum Witakero Calvi-  
stionis ex his merito conclusi potest librum Tobiae  
non esse Canonicum, cum Angelus Dei mendacem  
exhibit?

Quast. VII. An non asistica fabulas sapiant, que in  
libro Tobiae (cap. 6, v. 8 et 9) de piece et fumo cor-  
dis eius restringuntur? Cordis eius (i.e., pisces)  
particulariter si super carbones ponas, fumas eius  
extricat omnes genos demoniorum, sive a re, sive à  
matri, ita ut non accedit ad eos. Et iterum: In-  
fusco jeore pisces, fugientur demonium. Sed quid demonio cum fumo pisces (2)? Item de demonio  
(Tob. 8, 5) religio in desertu superioris Aegypti. At  
quomodo spiritus ligari potuit (5) de cane (Tob. 11,  
9) precurrit, et redditum Tobiae junioris blandi-  
mento caude sue, quasi prestante? Numquid  
hunc et similia in episodis plus fabule ab consolan-  
do in captiuitate Iudeos exigitata censer possunt?

Quast. VIII. An non asistica fabulas sapiant, que in  
libro Tobiae (cap. 6, v. 8 et 9) de piece et fumo cor-  
dis eius restringuntur? Cordis eius (i.e., pisces)  
particulariter si super carbones ponas, fumas eius  
extricat omnes genos demoniorum, sive a re, sive à  
matri, ita ut non accedit ad eos. Et iterum: In-  
fusco jeore pisces, fugientur demonium. Sed quid demonio cum fumo pisces (2)? Item de demonio  
(Tob. 8, 5) religio in desertu superioris Aegypti. At  
quomodo spiritus ligari potuit (5) de cane (Tob. 11,  
9) precurrit, et redditum Tobiae junioris blandi-  
mento caude sue, quasi prestante? Numquid  
hunc et similia in episodis plus fabule ab consolan-  
do in captiuitate Iudeos exigitata censer possunt?

Quast. IX. Num credibile sit, quod Holofernes dux  
Assyrii ignoratur, qualis populus sit Hebrei, et  
principes Moah et dux Ammon interrogaverit (Ju-  
dith 5, 5) his verbis: Dicite mihi, quis sit populus  
iste... aut que et quales, et quantas civitates eorum; que  
etiam sit virtus eorum, aut que sit multitudine eo-  
rum, vel quis rex militum illorum? Quis enim credit,  
Assyriorum ducem tantum gentis hebreorum ignorante  
laboraret; cum tamen inter ipsos Assyrios in urbe  
Nineve non pauci gentis hebreorum degerent, et ipse  
Iudeorum rex Manasses ait aliquo annos a mi-  
nistris regis Assyriorum in Chaldeam captivus ab-  
ductus fuerit?

Quast. X. Num credibile sit, quod Holofernes dux  
Assyrii ignoratur, qualis populus sit Hebrei, et  
principes Moah et dux Ammon interrogaverit (Ju-  
dith 5, 5) his verbis: Dicite mihi, quis sit populus  
iste... aut que et quales, et quantas civitates eorum; que  
etiam sit virtus eorum, aut que sit multitudine eo-  
rum, vel quis rex militum illorum? Quis enim credit,  
Assyriorum ducem tantum gentis hebreorum ignorante  
laboraret; cum tamen inter ipsos Assyrios in urbe  
Nineve non pauci gentis hebreorum degerent, et ipse  
Iudeorum rex Manasses ait aliquo annos a mi-  
nistris regis Assyriorum in Chaldeam captivus ab-  
ductus fuerit?

Quast. XI. Num credibile sit, quod Holofernes dux  
Assyrii ignoratur, qualis populus sit Hebrei, et  
principes Moah et dux Ammon interrogaverit (Ju-  
dith 5, 5) his verbis: Dicite mihi, quis sit populus  
iste... aut que et quales, et quantas civitates eorum; que  
etiam sit virtus eorum, aut que sit multitudine eo-  
rum, vel quis rex militum illorum? Quis enim credit,  
Assyriorum ducem tantum gentis hebreorum ignorante  
laboraret; cum tamen inter ipsos Assyrios in urbe  
Nineve non pauci gentis hebreorum degerent, et ipse  
Iudeorum rex Manasses ait aliquo annos a mi-  
nistris regis Assyriorum in Chaldeam captivus ab-  
ductus fuerit?

Quast. XII. Num credibile sit, quod Holofernes dux  
Assyrii ignoratur, qualis populus sit Hebrei, et  
principes Moah et dux Ammon interrogaverit (Ju-  
dith 5, 5) his verbis: Dicite mihi, quis sit populus  
iste... aut que et quales, et quantas civitates eorum; que  
etiam sit virtus eorum, aut que sit multitudine eo-  
rum, vel quis rex militum illorum? Quis enim credit,  
Assyriorum ducem tantum gentis hebreorum ignorante  
laboraret; cum tamen inter ipsos Assyrios in urbe  
Nineve non pauci gentis hebreorum degerent, et ipse  
Iudeorum rex Manasses ait aliquo annos a mi-  
nistris regis Assyriorum in Chaldeam captivus ab-  
ductus fuerit?

Quast. XIII. Num credibile sit, quod Holofernes dux  
Assyrii ignoratur, qualis populus sit Hebrei, et  
principes Moah et dux Ammon interrogaverit (Ju-  
dith 5, 5) his verbis: Dicite mihi, quis sit populus  
iste... aut que et quales, et quantas civitates eorum; que  
etiam sit virtus eorum, aut que sit multitudine eo-  
rum, vel quis rex militum illorum? Quis enim credit,  
Assyriorum ducem tantum gentis hebreorum ignorante  
laboraret; cum tamen inter ipsos Assyrios in urbe  
Nineve non pauci gentis hebreorum degerent, et ipse  
Iudeorum rex Manasses ait aliquo annos a mi-  
nistris regis Assyriorum in Chaldeam captivus ab-  
ductus fuerit?

Quast. XIV. Num credibile sit, quod Holofernes dux  
Assyrii ignoratur, qualis populus sit Hebrei, et  
principes Moah et dux Ammon interrogaverit (Ju-  
dith 5, 5) his verbis: Dicite mihi, quis sit populus  
iste... aut que et quales, et quantas civitates eorum; que  
etiam sit virtus eorum, aut que sit multitudine eo-  
rum, vel quis rex militum illorum? Quis enim credit,  
Assyriorum ducem tantum gentis hebreorum ignorante  
laboraret; cum tamen inter ipsos Assyrios in urbe  
Nineve non pauci gentis hebreorum degerent, et ipse  
Iudeorum rex Manasses ait aliquo annos a mi-  
nistris regis Assyriorum in Chaldeam captivus ab-  
ductus fuerit?

Quast. XV. Num credibile sit, quod Holofernes dux  
Assyrii ignoratur, qualis populus sit Hebrei, et  
principes Moah et dux Ammon interrogaverit (Ju-  
dith 5, 5) his verbis: Dicite mihi, quis sit populus  
iste... aut que et quales, et quantas civitates eorum; que  
etiam sit virtus eorum, aut que sit multitudine eo-  
rum, vel quis rex militum illorum? Quis enim credit,  
Assyriorum ducem tantum gentis hebreorum ignorante  
laboraret; cum tamen inter ipsos Assyrios in urbe  
Nineve non pauci gentis hebreorum degerent, et ipse  
Iudeorum rex Manasses ait aliquo annos a mi-  
nistris regis Assyriorum in Chaldeam captivus ab-  
ductus fuerit?

Quast. XVI. Num credibile sit, quod Holofernes dux  
Assyrii ignoratur, qualis populus sit Hebrei, et  
principes Moah et dux Ammon interrogaverit (Ju-  
dith 5, 5) his verbis: Dicite mihi, quis sit populus  
iste... aut que et quales, et quantas civitates eorum; que  
etiam sit virtus eorum, aut que sit multitudine eo-  
rum, vel quis rex militum illorum? Quis enim credit,  
Assyriorum ducem tantum gentis hebreorum ignorante  
laboraret; cum tamen inter ipsos Assyrios in urbe  
Nineve non pauci gentis hebreorum degerent, et ipse  
Iudeorum rex Manasses ait aliquo annos a mi-  
nistris regis Assyriorum in Chaldeam captivus ab-  
ductus fuerit?

Quast. XVII. Num credibile sit, quod Holofernes dux  
Assyrii ignoratur, qualis populus sit Hebrei, et  
principes Moah et dux Ammon interrogaverit (Ju-  
dith 5, 5) his verbis: Dicite mihi, quis sit populus  
iste... aut que et quales, et quantas civitates eorum; que  
etiam sit virtus eorum, aut que sit multitudine eo-  
rum, vel quis rex militum illorum? Quis enim credit,  
Assyriorum ducem tantum gentis hebreorum ignorante  
laboraret; cum tamen inter ipsos Assyrios in urbe  
Nineve non pauci gentis hebreorum degerent, et ipse  
Iudeorum rex Manasses ait aliquo annos a mi-  
nistris regis Assyriorum in Chaldeam captivus ab-  
ductus fuerit?

Quast. XVIII. Num credibile sit, quod Holofernes dux  
Assyrii ignoratur, qualis populus sit Hebrei, et  
principes Moah et dux Ammon interrogaverit (Ju-  
dith 5, 5) his verbis: Dicite mihi, quis sit populus  
iste... aut que et quales, et quantas civitates eorum; que  
etiam sit virtus eorum, aut que sit multitudine eo-  
rum, vel quis rex militum illorum? Quis enim credit,  
Assyriorum ducem tantum gentis hebreorum ignorante  
laboraret; cum tamen inter ipsos Assyrios in urbe  
Nineve non pauci gentis hebreorum degerent, et ipse  
Iudeorum rex Manasses ait aliquo annos a mi-  
nistris regis Assyriorum in Chaldeam captivus ab-  
ductus fuerit?

Quast. XIX. Num credibile sit, quod Holofernes dux  
Assyrii ignoratur, qualis populus sit Hebrei, et  
principes Moah et dux Ammon interrogaverit (Ju-  
dith 5, 5) his verbis: Dicite mihi, quis sit populus  
iste... aut que et quales, et quantas civitates eorum; que  
etiam sit virtus eorum, aut que sit multitudine eo-  
rum, vel quis rex militum illorum? Quis enim credit,  
Assyriorum ducem tantum gentis hebreorum ignorante  
laboraret; cum tamen inter ipsos Assyrios in urbe  
Nineve non pauci gentis hebreorum degerent, et ipse  
Iudeorum rex Manasses ait aliquo annos a mi-  
nistris regis Assyriorum in Chaldeam captivus ab-  
ductus fuerit?

Quast. XX. Num credibile sit, quod Holofernes dux  
Assyrii ignoratur, qualis populus sit Hebrei, et  
principes Moah et dux Ammon interrogaverit (Ju-  
dith 5, 5) his verbis: Dicite mihi, quis sit populus  
iste... aut que et quales, et quantas civitates eorum; que  
etiam sit virtus eorum, aut que sit multitudine eo-  
rum, vel quis rex militum illorum? Quis enim credit,  
Assyriorum ducem tantum gentis hebreorum ignorante  
laboraret; cum tamen inter ipsos Assyrios in urbe  
Nineve non pauci gentis hebreorum degerent, et ipse  
Iudeorum rex Manasses ait aliquo annos a mi-  
nistris regis Assyriorum in Chaldeam captivus ab-  
ductus fuerit?

Quast. XXI. Num credibile sit, quod Holofernes dux  
Assyrii ignoratur, qualis populus sit Hebrei, et  
principes Moah et dux Ammon interrogaverit (Ju-  
dith 5, 5) his verbis: Dicite mihi, quis sit populus  
iste... aut que et quales, et quantas civitates eorum; que  
etiam sit virtus eorum, aut que sit multitudine eo-  
rum, vel quis rex militum illorum? Quis enim credit,  
Assyriorum ducem tantum gentis hebreorum ignorante  
laboraret; cum tamen inter ipsos Assyrios in urbe  
Nineve non pauci gentis hebreorum degerent, et ipse  
Iudeorum rex Manasses ait aliquo annos a mi-  
nistris regis Assyriorum in Chaldeam captivus ab-  
ductus fuerit?

Quast. XXII. Num credibile sit, quod Holofernes dux  
Assyrii ignoratur, qualis populus sit Hebrei, et  
principes Moah et dux Ammon interrogaverit (Ju-  
dith 5, 5) his verbis: Dicite mihi, quis sit populus  
iste... aut que et quales, et quantas civitates eorum; que  
etiam sit virtus eorum, aut que sit multitudine eo-  
rum, vel quis rex militum illorum? Quis enim credit,  
Assyriorum ducem tantum gentis hebreorum ignorante  
laboraret; cum tamen inter ipsos Assyrios in urbe  
Nineve non pauci gentis hebreorum degerent, et ipse  
Iudeorum rex Manasses ait aliquo annos a mi-  
nistris regis Assyriorum in Chaldeam captivus ab-  
ductus fuerit?

Quast. XXIII. Num credibile sit, quod Holofernes dux  
Assyrii ignoratur, qualis populus sit Hebrei, et  
principes Moah et dux Ammon interrogaverit (Ju-  
dith 5, 5) his verbis: Dicite mihi, quis sit populus  
iste... aut que et quales, et quantas civitates eorum; que  
etiam sit virtus eorum, aut que sit multitudine eo-  
rum, vel quis rex militum illorum? Quis enim credit,  
Assyriorum ducem tantum gentis hebreorum ignorante  
laboraret; cum tamen inter ipsos Assyrios in urbe  
Nineve non pauci gentis hebreorum degerent, et ipse  
Iudeorum rex Manasses ait aliquo annos a mi-  
nistris regis Assyriorum in Chaldeam captivus ab-  
ductus fuerit?

Quast. XXIV. Num credibile sit, quod Holofernes dux  
Assyrii ignoratur, qualis populus sit Hebrei, et  
principes Moah et dux Ammon interrogaverit (Ju-  
dith 5, 5) his verbis: Dicite mihi, quis sit populus  
iste... aut que et quales, et quantas civitates eorum; que  
etiam sit virtus eorum, aut que sit multitudine eo-  
rum, vel quis rex militum illorum? Quis enim credit,  
Assyriorum ducem tantum gentis hebreorum ignorante  
laboraret; cum tamen inter ipsos Assyrios in urbe  
Nineve non pauci gentis hebreorum degerent, et ipse  
Iudeorum rex Manasses ait aliquo annos a mi-  
nistris regis Assyriorum in Chaldeam captivus ab-  
ductus fuerit?

dith. 4, 1) dici possit: Arphaxad... rex Medorum... ad-  
edicavit civitatem potentissimam, quam appellavit  
Erebatur; cum tamen ex Diodoro constet, quod  
hanc civitatem jam ante regem Arphaxad edifica-  
veri Dejoces, Medorum rex?

Quast. VI. Quomodo salvā veritatem (Judith 10, 50)  
dici possit: Nabuchodonosor rex Assyriorum, qui re-  
gnauit in Nineve civitate magnâ, pugnauit contra Ar-  
phaxad; cum tamen tempore Nabuchodonosor iam  
destruta fuerit Nineve? Quis fuerit ille Nabu-  
chodonosor? Certe Nabuchodonosor alias dicunt  
regnasse in Babylone, et non in Nineve civitate  
Assyrie.

Quast. VII. Quomodo illud (Judith 2, 7): Tunc Holofer-  
nes dinumeraret viros in expeditionem... 12000  
equitum, concordet cum alio Scriptura loco (Ju-  
dith 7, 2), ubi dicitur, quod omnino fuerit equi-  
tes 22000?

Quast. VIII. Quomodo illud (Judith 3, 14) dici possit, quod  
Holofernes pertinens Syram Sobal venerit ad Ida-  
mum in terram Gabaa; cum tamen Gabaa sit in tribu  
Benjamini, et non in Iudea?

Quast. IX. Quomodo in libro Judith cap. 4, v. 11 ibi  
sacerdos magnum illius temporis vocatus Eliachim,  
conclitor cum cap. 15, v. 9, ubi Joachim appela-  
tur?

Quast. X. Num credibile sit, quod Holofernes dux  
Assyrii ignoratur, qualis populus sit Hebrei, et  
principes Moah et dux Ammon interrogaverit (Ju-  
dith 5, 5) his verbis: Dicite mihi, quis sit populus  
iste... aut que et quales, et quantas civitates eorum; que  
etiam sit virtus eorum, aut que sit multitudine eo-  
rum, vel quis rex militum illorum? Quis enim credit,  
Assyriorum ducem tantum gentis hebreorum ignorante  
laboraret; cum tamen inter ipsos Assyrios in urbe  
Nineve non pauci gentis hebreorum degerent, et ipse  
Iudeorum rex Manasses ait aliquo annos a mi-  
nistris regis Assyriorum in Chaldeam captivus ab-  
ductus fuerit?

Quast. XI. Quomodo Achior dux Ammonitarum  
(Judith 5, 22 et 25) de Hebreis diceretur potuerit?  
Nam et ait hos annos, cum recessissent à iusti-  
tia mandatorum Dei, exterminati sunt pratici à multis na-  
tionalibus, et primi corrum capiti abducti sunt in terram  
non sui. Nuper autem reversi ad dominum Deum  
sumus ex dispersione quia dispersi fuerimus adiun-  
ti sunt, et aspergimus manas, lacrimas, et iterum  
possident Jerusalem, ubi sunt sancta eorum? Queenan  
hac Hebreorum captivitas? Quis hic reditus eorum  
ex captiuitate caput? Certe non ex captiuitate Babylonica,  
cum historia Juditha verisimilis ante illam capti-  
uitatem contingit tempore regis Manassis. Quod  
Achior (loc. cit. 16) iuxta textum graecum  
dicere potest: Tempul de coram (Hebreorum)  
factum est in pavimentum, i. e., solo aquatum, diru-  
ptum est; cum tamen tunc templum adiunc-  
tetur? An Achior hoc ignoravit, aut ignorare  
potuit?

Quast. XII. Ubi sita fuit Belusia, de qua (Judith 7,  
1) sermo est?

Quast. XIII. Quomodo Judith (Judith 8, 4) dici possit  
oriunda ex tribu Ruben; cum (ibid. 9, 2) originem  
sum referat ad tribum Simonem?

Quast. XIV. (Cum Judith 8, 4) sedecim duxit  
genitaciones usque ad Juditham recensentur; cum tamen  
sum referat ad tribum Simonem?

Quast. XV. (Cum Judith 8, 4) duxit duxit  
genitaciones usque ad Juditham recensentur; cum tamen  
sum referat ad tribum Simonem?

Quast. XVI. An Juditha iure laudare (Judith cap.  
9) potuerit, facinus Simeonis, qui Simeonites ex ipso  
tempore, quo dolore circumcisio, optimâ fide ad-  
missa, cruciabantur, nec resistere illici vi posse-  
runt, miseratione nulla permittit? Quo modo hic  
locus libro Judithi confidetur possit cum aliis Scriptu-  
re locis (Genes. 54, 50; et Genes. 49, 5), ubi hoc

factum Simeonis vehementer improbat?

Quast. XVII. An Judith sine peccato potuerit (Judith  
10, 50) omnibus ornamenti suis ornari se hunc in  
finem, ut Holofernes in ipsa capitular laque oculi-  
rum suorum, prout (cap. 9, v. 15) ipsamet de se  
ait?

Quast. XVIII. An Judith licet potuerit Holofernes  
vino et libidine ebrium in sonno obrucare (Ju-  
dith cap. 15) certò praivedens ejus eternam  
damnationem?

Quast. XIX. Quo sensu (Judith 15, 15) de civibus Re-  
thribus, redemptum è casis Juditham cum gaudio  
excipientibus, dicitur: Et concurreverunt ad eam omnes,  
à minimo usque ad maximum; quoniam sper-  
bant, cum iam non esset venturum? Hocine spectare  
miseri obsecuti?

Quast. XX. Quomodo Achior dux Ammonitarum  
(Judith 14, 6) per circumcidere popule Hebreos  
sociari potuerit; cum (Deut. 23, 5) lex divina prohibebit  
Ammonites et Modites etiam post decimam generationem non intrabent Ecclesiam  
Domini in eternum?

Quast. XXI. Quomodo illud (Judith 16, 28) dici possit:  
Defuncta est ac sepulta cum viro suo in Belu-  
thula; cum tamen textus graecus (Judith 8, 3) af-  
firmet quod Manasses maritus Judithae sepultus sit  
cum patribus suis in agro, qui est inter Dolain et  
Balano?

Quast. XXII. — De libro Esther. Ibid.  
Quast. I. An liber Esther sit vera historia vel potius  
drama quoddam, in quo primaria quasi personas  
sustinent Esther, Mardochæus et Aman?

Quast. II. Quis fuerit ille rex Medorum vel Persarum,  
qui in libro Esther Assurus vocatur?

Quast. III. An liber Esther sit Canonicus?

Quast. IV. Num additura libri Esther à vers. 4,  
cap. 10 usque ad finem hujus libri, Canonica pol-  
lent auctoritate?

Quast. V. An credibile sit, quod rex Assurus (Esther  
1, 5) ad convivium imilarum omnem populum, quod  
inventus est in Susa, a maximo usque ad mini-  
mum, etc?

Quast. VI. Quomodo verba illa (Esther 2, 16): Ducta  
est itaque (Esther) ad cubitum regis Assuris, intel-  
ligenda sunt, cum juxta legem divinam femme Ju-  
dice non licet nobis alienigena, aut eius con-  
cupinatio agere?

Quast. VII. An non saltem peccaverit Esther com-  
mendo cibos lege Moysis prohibitos, dum ei iuxta  
mandatum regis Assuri (Esther 2, 9) dabatur pars  
sua, h. e., demensa statuque portio cibis et epula-  
re mensa regis regi eius?

Quast. VIII. An non sit contradicatio, dum, in capitu-  
lis posterioribus libri Esther, maritus Estheris  
appellatur Artaxerxes; in capitulis vero priori-  
bus Assurus?

Quast. IX. Quomodo Edissa seu Esther dicitur  
dicitur, cum tamen alii dicunt, quod est inter Herodotus  
Estherus dicitur, et tamen Herodotus Estherus regis  
Cyrus?

Quast. X. An sit contradicatio, dum (Esther 2, 16 et  
22) dicitur, consipirationem eumchorum Bagath  
et Tharan contra regem Assurum detectam esse  
anno septimo regni eius; cum tamen (ex Esther  
cap. 11, v. 2 et cap. 12, v. 1) manifestum vide-  
tur, quod haec consipiratione anno regni eius 2 detecta  
fuerit?

Quast. XI. Quomodo hec duo concilientur, dum  
(Esther 2, 16 et 22) dicitur, et Holofernes in sonno  
ebrium in laque oculorum suorum, prout (cap. 9, v. 15) ipsamet de se  
ait?

Quast. XII. Quomodo concordent hec duo, dum

(Esther cap. 3) dicitur, Amanum quasivis malefaecere Mardocheo et Israelitis, quia Mardocheus recusavit *gena fletere Amano*; sed (Esther 12, 6) legitur, quod Aman voluerit nocere Mardocheo et populo eius propter interficatos duos enachos regis? 538

Quest. XIII. Quomodo concilientur hec duo, dum (Esther 6, 5) Mardocheus nil mercedis ob detectam eorum coniunctionem conspiratione recipisse scribitur; contra (Esther 12, 5) dicitur Asserum dedisse Mardocheo munera ob delationem illam? Ibid.

Quest. XIV. Quomodo possit (Esther 6, 4) dici possit quod Aman interius atrium domus regie intraverat; cum tamen (ex cap. 4, v. 11) constet, nemini prius non vocato, *interius atrium regis intrare licuisse*; nullibi autem Aman tunc vocatus esse legitur? Ibid.

Quest. XV. An vindicta a Iudeis de suis hostibus sumpta, eorumque interfectio (Esther cap. 9) licita fuerit, vel contra legem de non vindicando iniurias? 539

Quest. XVI. Quomodo (Esther 11, 4) dici possit: *Anno quartu regnabunt Ptolomeo et Cleopatra atque... hinc epistola plurim*; cum tamen haec epistola jam diu ante regnatum Ptolomei et Cleopatrae ad omnes Iudeos (Esther 9, 30) missa fuerit? 540

Quest. XVII. Quomodo (Esther 11, 2 et 5) dici possit, quod Mardocheus anno secundo regis Asserii fuerit *vir magnus et inter primi auctores regie*; cum tamen (Iuxta Esther 6, 10) non nisi Aman perente exaltatus fuerit? Ibid.

Quest. XVIII. Quomodo (Esther 12, 2) dici possit, quod Mardocheus *nuntiaverit super eo negotio detractionis insidiarum regi*; cum tamen (Esther 2, 22) id non regi, sed regina Esther nuntiaverit? Ibid.

Quest. XIX. Quomodo concordent hec duo, dum (Esther 13, 6) pro extirpatione Iudeorum in epistola Amani assignatur dies decima quarta mensis Adar; at (Esther 3, 12 et alibi) pro hoc extirpatione concordant assignatur dies decima tercia mensis? Ibid.

Quest. XX. Quomodo (Esther 15, 1) dici possit: *Die autem tertio depositus (Esther) vestimenta ornatis sui, et circumdata est gloria sua*. Quomodo enim circumdata est gloria, si ornamenta vestimenta depositi? Dein quomodo potest deponere vestimenta ornata sua, cum amba? ne illo ipso triduo (iuxta cap. 4, v. 2) *luctu apta videntur usus?* 541

Quest. XXI. Quomodo verba illa (Esther 15, 9 et 10): *Ingressus (Esther) stetit ante regem... qui erat terribilis aspectu... cimplice... ardentibus oculis fuorem portoris indicasse, regina corruit, concordent cum altero textu (Iustini 5, 2), ubi dicitur: *Cum (rex) vidisset Esther reginam statim, placuit eis ejus. Quomodo ista conciliatur?* Ibid.*

Quest. XXII. Quomodo hec duo concordent, dum (Esther 16, 18) dicitur, quod iam ante prouulgatum edictum de interficiendo Iudeorum hostibus Aman cum omni sua cognatione pugnae dederit; contra (Esther 9, 14) legatur, quod decem filii Amani prius post novem menses ab illo editio clausos suspensi fuerint? Ibid.

Quest. XXIII. An littere Araxerxis, seu Asserii (Esther cap. 16) rectitate, quibus priores litterae (cap. 8, 41 et seqq.) ad excludendum Iudeorum date revocantur, sint authenticae; cum tamen et argumento ab illis prioribus litteris, et formâ à scriptis regum Medorum et Persarum valde discrepant; neque talia scriptura unquam mutari licent? Ibid.

Quest. XXIV. Quomodo (Esther 16, 15) dici possit, ab Aman expedita fuisse reginam Esther cum totâ ipsius gente ad internum; cum tamen (Esther 2, 10 et 20) dicitur, ignotum fuisse suje regine, ad eum et regi et Amanum genus Estheris et Mardochei, donec regina, die quâ Aman suspensus est, id (Esther 7, 3 usque ad cap. 8) regi declaravit? 542

Sect. IV. — De libro Job. 542

Questio I. An Job vere exterit, et res de eo in Scripturâ narrata reapse contigerint, vel tantum sint parabolæ ad patientia exemplar conficta? 544

Quest. II. Cur liber Job adeo sit obscurus? 559

Quest. III. An liber Job sit Canonicus? 560

Quest. IV. An Job graviter peccâter labii suis? 564

Quest. V. An Job saltem leviter peccâter labii suis? 570

Quest. VI. Num credible sit, quod tres amici Job (Job 2, 15) sederint cum eo septem diebus et sepe noctibus, et nemo ei locutus sit verbum tota hœ temporis spatio? 575

Quest. VII. Quomodo Job (cap. 19, v. 17) cum veritate dicere potuerit: *Orahim filios uteri mei, h. c., in miseria meis orare et supplex ferri debet habens filii meis; cum tamen (Job, 1, 19) omnes eius filii et filioe jam ante ruinam obtristi fuerint?* Ibid.

Quest. VIII. Quomodo illud (Job, 27, 6): *Negue enim reprehendit me cor meum in omni vita mea, concidendum sit cum illo (Job, 7, 20): Peccavi! quid factum ibi, eos custos hominum?* aut cum aliis textibus, in quibus Job fatetur se peccasse? 574

Quest. IX. An Curi Vulgata latina (Job, 29, 18) hebreum textum ita reddat: *In iudicio meo moriar, et scit, patiens multiplicabitur dies;* cum tamen vox hebreæ γῆτος, in hebreo hic posita, nupsam alibi in tota Scripturâ palmarum, sed potius arcuum significat? 2. Vel an non melius loco vox palmarum hic poteretur vox phoenix volumen significans, prout in textu grecæ 70 Interpretum ponitur? 3. Si autem haec vox ponitur, numerum Deitate querent: Quomodo fabulosa haec avis congruat divino libro, qualiter dicitur esse liber Job? Ibid.

Quest. X. Quomodo cum veritate (Job, 33, 14) dici possit: *Senel loquitur Deus, et secundo idipsum non repetit;* cum tamen sapientia idem per Prophetas repetitur? 578

Quest. XI. Quisnam sit ille concentus coli, de quo (Job, 33, 57) dicitur: *Concentus coli quis dormire facit?* Item an in quo ista concentus a fabuloso conceuto colli à Pythagora adstricto differat? Ibid.

Quest. XII. I. Quis sit ille Behemoth, de quo Deus ad Iohannem (Job, 40, 10) ait: *Ecce Behemoth, quem feci tecum, forum quasi eos comedet.* 2. Cur de eodem animali (Iudeum 14) dicitur: *Ipsa est principium rabi, qui fecit eum, an ergo hoc animal ante omnes alia bestiarum prodigium sit?* 579

Quest. XIII. Quis sit ille Leviathan, de quo Deus ad Iohannem (Job, 40, 20) ait: *An exsahere poteris Leviathan humo, et fave ligibus linguis ejus?* 580

Quest. XIV. Quomodo illud (Job, 41, 16) intelligendum sit: *Can (Leviathan, i.e., cete vel crocodilus) submersus fuerit (se in aquis sequi exixerit), invenit angel, et territ pugnabunt, aut an angeli sunt et crocodilum timeant?* 581

Quest. XV. Qualis fuerit Job morbus? 582

PARS QUINTA. LIBER PROVERBIORVM. ECCLESIASTES. CANTICUS. LIBER PROVERBIORVM. ECCLESIASTICUS. 581-582

Sectio I. De libro Psalmorum. Ibid.

Quest. I. Quisnam fecerit Psalmorum collectionem, qualis hodie extat? 583

Quest. II. An Psalmi in Bibliis sint secundum series rerum, de quibus agunt, gestarum, vel eo ordinis dispositi, quo primitas ab auctore suo compedita fuerit? Ibid.

Quest. III. An ordo Psalmorum, qualis extat, sit mortuus casalis? 584

Quest. IV. An Psalmi originaliter sint metræ, senigata oratione compositi, et quali metro? Ibid.

Quest. V. Quid in texto Psalmorum hebreæ vox Selah, vel in texto grecæ vox *Diapsalmæ* significat? 586

Quest. VI. An liber Psalmorum Canonum sit? Ibid.

Quest. VII. An dira seu imprecações in Psalmis contentæ, obsunt saeculati et divinitati libri Psalmorum? 587

Quest. VIII. An tantum CL. Psalmi Canonici sint? 589

Quest. IX. An tituli Psalmorum perinde ac ipsi Psalmi Canonici sint, divinamque auctoritatem habeant? 592

Quest. X. Cur liber Psalmorum adeo sit obscurus? 593

Quest. XI. Quisnam sit praecipuus Psalmorum scopus, a Spiritu S. intentus? 595

Quest. XII. Quomodo illud (Psalm. 15, 5): *Omnes declinaverunt, simul inimiles facti sunt, intelligentiam sit, cum tamen multi in S. Scripturâ nominentur justi, et inter eos Zacharias et Elisabeth?* 594

Quest. XIII. Quomodo illa (Psalm. 15, 5) Psalmite verba: *Quoniam tacui, inverterebat ossa mea; dim clamarem tota die, exponenda sint?* Si enim tacuit, quomodo tam clamat? aut si tota die clamavit, quomodo maximè tum tacuit? 595

Quest. XIV. Quomodo veritati consentiat illud (Psalm. 56, 25): *Junior sum, etenim semui, et non vidi justum derelictum, nec semen ejus querens panem.* Item illud (Prov. 10, 5): *Non affigit Dominus fame animam justi, cum tamen Lazarus mendicus et justus (Luc. 16, 20) inediū laboraverit?* Ibid.

Quest. XV. Quomodo David (Psalm. 50, 6) cum vereitate ad Deum dicere potuerit: *Tibi soli peccati; quamvis enim tecum peccaverit Urian, Bethesda a se sedeciat, et populum sumum cum tauris scriberis pessimum exemplum prebebis?* 596

Quest. XVI. Quomodo illud (Psalm. 57, 5 et 6): *Favor illis secundum similitudinem serpentes: sicut aspidis surdas, obdurantes aures suas, que non exaudierunt vocem sonantiam, et tenet in incantantis sapientem, convenient cum hodiernorum phosphorus doctrina, qui inter fabulas numerant illas multorum opinionem, quod serpentes obstruant aures suas, ne vocem incantantis audire cogantur?* 597

Quest. XVII. Quomodo Psalmista (Psalm. 68, 29) contra Iudeos persecutores Christi Domini in sensu mystico orare potuerit: *Defensor de libro etenim et cum justis non scriberunt;* cum tamen in nuceum scriptum fuerit in libro Vita? 599

Quest. XVIII. Quomodo David (Psalm. 75, 9) dicere potuerit: *Jan non est Propheta; cum tamen tunc prophetae fierint Nathan, Gad, aliique?* Ibid.

Quest. XIX. Quomodo Psalmista (Psalm. 81, 5) sine contradictione dicere potuerit: *Mobulet omnia fundamenta terra; et simul (Psalm. 105, 3): Fundatis terra super stabilitatem suam: non inclinabitis in seculum secundis. An nulla hic antiquitas?* 600

Quest. XX. Quomodo explicandum illud (Psalm. 124, 5): *Non relinquit Dominus virginem peccatorum superstitionem justorum;* cum tamen experientia docet, ab impis esse opprimi justos, et illos his dominari? Ibid.

Questio XI. Quomodo concordet illud (Psalm. 126, 2): *Venit et vobis ante lucem surgere, cum illo (Sap. 16, 28): Operat prævenire solere ad benedictionem tuam, et ad orum lucis te aodorare?* Nullane hic contradictione? 601

Quest. XII. An David (Psalm. 151, 2, 6) jurare et vorere hebet potuerit, se non intraturum dominum suum ne in lectum ascensum, inob neque extra lectum quietem ultam capturum, donec templum Domini extinxerit? Nomen absurdum et insipiens est, jurato promittere, quod implere non possit quodque nature vires superat? 602

Quest. XIII. Quomodo explicatur illud (Psalm. 45, 3): *Sicut ros Hermon qui descendit in montem Sion.* Quia enim via aut canali ros montis Hermon, qui in tribu Issachar sit, descendere potuerit in montem Sion, qui est Jerosolyma? 603

Quest. XIV. Quomodo intelligendum illud (Psalm. 153, 8): *Si ascenderem in celum, tu illuc es; Si descendere in infernum, ades.* Decetne Deum existere in inferno? 603

Quest. XV. An oratio vel cantus Psalmorum, si a

ionale aliâ personâ sensum verborum non intelligente fit, Deo tamen placeat, et accepta sit? Ibid.

Hac occasione phrases et modi logendi intellectu difficultiores, qui in Psalmis occurunt, explicantur secundum seriem et ordinem Psalmorum. 606

Sectio II. — De libro Proverbiorum. 614

Quest. I. An liber Proverbiorum ecloga sit, vel delectus omnium sententiarum ex plurimis, qui ante Salomonem floruerunt, scriptoribus, ut Grotius cum quibusdam Batavis assert? Ibid.

Quest. II. An liber Proverbiorum, si a Salomone post lapsum in scelerâ luxuria et idolatriæ scriptus esset, propterea è Canone S. Scriptura eliminandus foret? 615

Quest. III. An veteres legislatores et philosophi leges suas et moralē scientiam ex libro Proverbiorum, ceterisque S. Scriptura partibus hauserint? Ibid.

Quest. IV. Quomodo verba illa (Prov. 6, 1 et 2): *Fili mi, si sponderis pro amico tuo, deipisti apud extraneum manum tuum; itaqueatus as verbis oris tui, et captus propriis sermonibus, convenientem cum charitate proximo debitas, que esse petit ut, ad juvandum amicum, vel alium, sponsione faciamus?* 616

Quest. V. Quomodo illud (Prov. 6, 6, 9): *Vade ad fornacem, o piger, et considera vias quas, et discere sepiantur: quia... parat in estate cibum sibi, et congregat in messe, quod comedat, cum illis Christi verbis (Matth. 6, 31): Nolite solliciti esse in crastinum, concordet?* Ibid.

Quest. VI. An verba illa (Prov. 6, 50): *Non grandis est culpa, cum quis furatus fuerit, prebeat illicum furandi?* Ibid.

Quest. VII. Quomodo David (Prov. 10, 5): *Non offigit Dominus fame animam justi, congruat cum experientia, juxta quan plurimos justos et pios reperire est, quibus domini res arcet sunt?* Ibid.

Quest. VIII. Quomodo Solomon (Prov. 23, 51) scribere potuerit: *Ne intuaris vinum, quando favescit, cum splendoris in vitro color ejus; cum tamen Salomonis gatæ vitrum pondum fuerit inventum?* Ibid.

Quest. IX. An ex verbis illis (Prov. 24, 16): *Septies enim eadem justus, et resurget, anonymus quidam derelictus in inferno, religione christiana tantoper adversari natura humana, ut eliam, qui maximè sunt religiosi, fere singulis horis in peccatum labantur, fateat idipsum S. Scripturam?* 617

Quest. X. Quomodo annal. 1. Proverbi, sine contradictione (Prov. 26, 4) dicere potuerit: *Ne respondatis studio justa similitudinem suam, ne efficiatis et similis;* cum tamen (ibidem 5) nota sit: *Respondeat studio justa similitudinem suam, ne sibi sapientia esse videatur.* An respondere et non respondere studio justitiam suam, non involvit contradictionem? 618

Quest. XI. Quomodo Solomon (Prov. 50, 2) de seipso dicere potuerit: *Stultissimus sum viri virorum, et sapientia hominum non est mecum;* cum tamen Deus (5 Reg. 3, 12) dicat Salomonem: *Deus tibi cor sapientiae et intelligentiae ostendit in tantum, ut nullus ante te similis fuerit,* nec post surrectus sit; quin et post lapsum suum Salomon (Eccl. 2, 9): *Sapientia quoque perseveravit mecum, de seipso testetur?* Ibid.

Quest. XII. Quomodo locus Scriptura (Prov. 21, 22), ubi mulier valde commendatur, quia sibi stragulat vestem confercat, et in byssu et purpura incedat, concilietur cum aliis Scriptura locis (Luc. 16, 49), ubi vituperatur homo dives, qui indubitate purpura et byssu; item (1 Timoth. 2, 9) ubi mulieres orante se veste pretiosa prohibentur? Ibid.

Sectio III. De libro Ecclesiastes. 619

Quest. I. An liber Ecclesiastes merito in Canonem S. Scriptura relatus sit? Ibid.

Quest. II. An liber Ecclesiastes Epicureis faveat? Ibid.

Quest. III. An duo auctores dissidentes librum Ecclesiastæ scripserit; vel unus quidem, sed scepticus, qui repugnat loquitor, et modo ad vitam more

bellum volutuosam, modò ad virtutem et honestatem homines stimulat? 620  
 Quest. IV. 1. An Ecclesiastes (cap. 1, v. 4 et 9) dicens : Generatio præterit, et generatio advenit; terra autem in eternum stat. Item : Quid est, quod fuit? Ipsum quod futurum est, exterminat mundi assarac, prout impius Collinus censet? 2. An non ex adverso Ecclesiastes vita eterna sitque immortalitatem animæ negat, dum (cap. 3, v. 18 et 19) ait : Dixi in corde meo de filiis illorum, ut probaret os Deus, et ostenderet similes esse bestias. Idcirco unus est interitus hominis et jumentorum, et aqua utriusque conditio, etc. Item (cap. 9, v. 5) : Videntes enim sciunt, se esse mortales; mortali vero nihil noverunt amplius nec habent ultra mercenam. Si enim unus est interitus hominis et jumentorum; si mortui nihil noverunt amplius, nec ultra mercenam habent, quoniam omnino immortali est vita eterna evincetur? 622  
 Quest. V. Quonamodo verba illa (Eccles. 3, 1) : Omnia tempora habent, et sibi spatiis transcursum universa sub sole, concilientur cum subsequenti 14 versu, ubi omnia opera, que fecit Deus perseverare in perpetuum dicuntur? 624  
 Quest. VI. Quonamodo illud (Eccles. 7, 5) : Cor separatum, ubi tristitia est, et cor stolidum, ubi letitia, cum illo Apostoli (ad Philipp. 4, 4) : Gaudete in Domino semper, concilietur? 625  
 Quest. VII. Quonamodo illud (Eccles. 7, 17) : Non est esse justus multum, cum illo (Apoc. ultimum, v. 11) : Qui sunt justi, iustificatur adhuc; qui in sorbitis est, sordeat adhuc, concilietur? 625  
 Quest. VIII. Quonamodo Ecclesiastes (cap. 7 v. 29), dicens : Virum (sapientem) de mille annis reperi: multorum eximioribus non invenerit, conciliari possit cum auctore I. Proverbi. (cap. ult. v. 40 et seqq.) fundante mulierem fortrem? 626  
 Quest. IX. Quonamodo Ecclesiastes (cap. 9, v. 4) dicens : Nesci homo, strum amore vel odio dignus sit, cum D. Paulo (2 Timoth. 4, 7 et 8) de seipso asseverante : Bonum certamente certum... in reliquo reposita est mihi corona justitiae, conciliari possit? Ibid.  
 Secundo IV. De Cantico cantorum. 626  
 Quest. I. An Canticum cantorum inter libros Canonicos merito numeretur? 627  
 Quest. II. An Grotius de Cantico cantorum perperam scripsit? 628  
 Quest. III. An Salomon Canticum cantorum scripsit ante vel post lapsum suum in luxuriam et idolatriam? 629  
 Quest. IV. An Canticum cantorum habeat aliquem sensum litteralem proprium, vel tantum sensum spiritualiorem? Ibid.  
 Quest. V. An lectio Cantici cantorum omnibus promiscue suadenda, aut permittenda sit? 631  
 Quest. VI. Quonamodo sponsam (Cant. 1, 7) poterit vocare pulcherrimam mulierem; cum sponsa ipsa (ibid., v. 4) se dicit : Nigra sum, Et (v. 5) : Puerca sum, quia decoloravit me sol. Nullum hic contradicere? 632  
 Quest. VII. Quonamodo (Cant. 4, 7) sub tipo spouse de Ecclesiæ dici possit : Tota pulchra es, amicamea, et macula non est in te; cum tamen in Ecclesiæ tot mala, tot peccata et peccatores existant? Ibid.  
 Quest. VIII. Quonamodo (Cant. 5, 16) his verbis : Surge, aquila, et veni, paster, et perfia horum neum, et fluant aromata illis, sponsis ventos adeo contrarios, maxima aquilonum hortis tantoper inimicium ad perflandum hortum invitare poterit? Ibid.  
 Quest. IX. Quonamodo sponsam in Cantico cantorum sine contradictione modo rex, modo pastor, et sic sponsa frater; sponsa vero simul at filia principis, et virtoris, et tamen ab excubitoribus percussa et vulnerata induit possit? 633  
 Secundo V. De libro Sapientie. Ibid.  
 Quest. I. An liber Sapientia sit Canonicus? 634  
 Quest. II. Quonamodo illud (Cap. 1, 15) : Deus mortem non fecit, cum illo (Ecccl. 4, 14) : Bona et mala,

vita et mors, paupertas et honestas à Deo sunt, concilietur? 635  
 Quest. III. An verisimile sit, autorem i. Sapientie Deo inspirante, hunc librum scripsisse; etiamque (cap. 1, v. 14) inducat fabulum Plutonis sea regni inferiorum, et in textu Graeco (cap. 17, v. 14, qui in Vulgata nostra est v. 15) fabulosum fluvium Leithe, ut quidam exponunt, indicet; item (cap. ult. v. 20) loco manuæ fabulam ambrosie velut cibi deorum? Ibid.  
 Quest. IV. Quonamodo illud (Cap. 2, 1) : Non est, qui agnitus sit reversus ab inferis, cum resuscitatione Samuels ab inferis (1 Reg. 18, v. 15) concordet? 636  
 Quest. V. An vaticinia de Christi passione (Cap. 2, 17, et seqq.) non sint conficta, et ut Grotius suscipitur, ab aliquo christiano post mortem Servatoris huic libro inserta? Ibid.  
 Quest. VI. Quonamodo verba illa (Cap. 6, 8) : Aequitatem ei curia est de omnibus, cum illo (1 Cor. 9, 9) : Numquid de bobus curia est? Deo conciliari possit? Ibid.  
 Quest. VII. An verba illa (Cap. 8, 19 et 20) : Sorbitus sum animam bonam, et cum esset magis bonus, veni ad corpus incoquinatum, non supponat preexistens animarum, antequam corpora efficiantur, ut origine assertantur? Aut non oculum pelagianum doceant adesse in anima quoddam natura illa virtus semina ad operandum salutariter sine auxilio divino supernaturali, etc.? 637  
 Quest. VIII. Quonamodo illud (Cap. 10, 5) dici possit, propter Caniterram diluvio Noeletum deletum esse? Propter quem (i. e. Cainum) cum aqua deleret terram, et cum tamquam propria sceleris suorum id factum esse alii, nempte Genes. 6, 4, 8, et Cap. 11, 6 indicetur? Ibid.  
 Quest. IX. Quonamodo illud (Cap. 10, 14) de Josepho dictum, quod in Egypto obtinuerit sceptrum regni, explicetur, cum tamen non fuerit rex Egypti, sed duuxatus minister regis? 638  
 Quest. X. Quo sensu sublata pharaone velut viri probri describi possint (Cap. 10, 15) his verbis : Hec (sapientia) populari justum, et semen sine querela, liberavit à nationibus (ab Egyptis) que illam derelinquebant; cum tamen Prophete Israhelit ac idololatras vituperent? Ibid.  
 Quest. XI. Quonamodo veritati consentaneum illud de Moysi dictum (Cap. 10, 16) : Stetit contra reges horrendos in portentis; et si in libro Exodi non fiat mentio, nisi nomen regis Egypti? Ibid.  
 Quest. XII. Quonamodo illud (Cap. 11, 25) : Diligit omnia quæ sunt, et nihil odit; corum quae fecisti, cum illo (ad Rom. 9, 15) : Jacob dilexi, Esau autem odio habui, concilietur? 639  
 Quest. XIII. An auctor I. Sap. in assignanda idolatria origine (Cap. 14, 15, 22) erraverit, ut Calvinus contendit? Ibid.  
 Quest. XIV. Quonamodo illud (Cap. 16, 28) : Oportet preuenire saltem, et ad orationem lucis adorare, cum illi Jobi verbis (Job. 31, 26 et seqq.) dicuntur: Si vidi solem cum fulgeret, et humum incendenter clare; et osculatus sum manu mea, que est uniuersitas maximæ etc., conciliari possit? 640  
 Quest. XV. An verisimile sit ea, quia (Cap. 16, 20) de manu dicuntur his verbis : Angelorum eccliam nascitam populus tuum, et parvum paucum de celo prestatisti illis... omne delectacionem in se habentem, et omnis odoris suavitatem? Quis enim credit, quod mama fuerit esca in celo para ad celum Angelorum? 2. Aut quod mama habuerit omnem saporem pro cuiusque desiderio et voluntate; cum tamen (ex Num. 21, 5) constet, quod mama Hebreorum fastidio moreri, etc.? 642  
 Quest. XVI. An liber Sapientie non faciat fabulosum genitum poetarum metaphorosphilus, dum (Cap. 19, v. 18) ait : Aegris (animalia) in aquatede conturbabantur; et quecumque erat naturalis, in terram

transibant. Aut an deceat, librum divinum ficticias eiusmodi mutationes adstruere? 643  
 Secundo VI. De libro Ecclesiastici. 644  
 Quest. I. 1. Quot fuerint in veteri Testamento celebriores viri compellati Jesus nomine? 2. Et quo seculo Jesus, illus Sirach senioris, seu auctor Ecclesiastici existent? Ibid.  
 Quest. II. Num credibili sit quod auctor Ecclesiastici fuerit à Deo inspiratus; cum potius videatur fuisse gentilis philosophus de scola Platonica. 645  
 Quest. III. An I. Ecclesiastici, caro quoque consideratio merito in Canonem librorum divinorum relatis sit? 646  
 Quest. IV. An etiam Prologus I. Ecclesiastici canonicus sit? 648  
 Quest. V. Quonamodo illud (Eccl. 7, 15) : Non teres verbum in oratione tua, cum illo (Matth. 23, 44) : Oravit (Christus) terribiliter sermonem dicens, concordet? Ibid.  
 Quest. VI. An verba illa (Eccl. 18, 1) : Qui virit in eternum, crevit omnia simili, non contradicunt primo capituli I. Genesios, ubi discritis verbis narratur, Deum non simili et simili, verum successive, seu spatio sex diuinum hujus mundi singula crescere? 649  
 Quest. VII. Quonamodo illud (Eccl. 49, 5) : Preter David, et Esachiam, et Josiam, omnes peccatum commiserunt, intelligendum sit? Numne etiam David peccatum adulterii et homicidiū commisit? Numne Ezechias (4 Reg. 20, 15, etc.) extormentis principum amicitias et divitiarum staurorum copiae minimū confidit? 650  
 Quest. VIII. Quonamodo Sarcides (Eccl. 49, 16 et 47) dicere poterit : Nemo natus est in terra, quod non Hesnoch, neque ut Joseph; cum tamen inter natos humanos non surrexerit major Joannes Baptista, prout Christus ipse (Matth. 11, 11) testatur? 651  
 Quest. IX. Quid nominis Sapientie (Eccl. cap. 1) intelligatur? 652  
 Parva sexta. PROPHETÆ IN MAJORES, XII MINORES, LIBRI DUO MACHABÆORUM.  
 Secundo I. — De Prophetis generation spectatis. 651  
 Quest. I. Quid vos Prophetæ propriè significet? 652  
 Quest. II. An notioni Prophetæ a nobis statuit: non obstat, quid S. Scriptura hanc vocem Prophetæ aut prophetae etiam in aliis significacionibus minus propriè accipiat? 653  
 Quest. III. An Prophetæ V. T. fuerint tantum concionatores et adhortatores populi? 654  
 Quest. IV. An Prophetæ hebreorum fuerint homines fanatici, et deceptores populi vel satanas (prout auctor testandi libri Horus dicti sunt) sua vaticinia de Christo ex male intellecti Chaldaeorum, Assyriorum et Persarum fabulis et hieroglyphis symbolis velut venturi Messiae prognosticis conscribant? 655  
 Quest. V. An ars prophetandi instar aliorum artium aucti scientiarum apud Hebreos tradita fuerit; et quales illi habuerint Scholas prophetariorum? 657  
 Quest. VI. An Prophetæ, quando ad vaticinandum se accingant, sese inebriant, aut vehementes corporis agitations ad caput summa infundantur exercitant, quas impulsus ex supernaturali impulse et divina inspiratione proverbe putavit? 659  
 Quest. VII. An ad prophetandam requiratur supernaturale lumen à Deo infusum, vel an prophetia (prout Spinoza assertit) possit homini prophetanti esse naturalis, et varia pro varietate temperamenti, vel imaginacionis, aut pro ratione opinionum, quas antea tali homo amplectus est? 662  
 Quest. VIII. An exemplis hebrorum, hominum, aut damnum probari possit, quid futura contingente absque lumine supernaturali previderi possint? 668  
 Quest. IX. Cu ex prophetis aliae elegantiori, aliae ruderiori stylo seu dicendi ratione scriptae sint? Item cur aliae sint clariores, aliae obscuriores; cum tamen

unus idemque Spiritus divinus omnium prophetariorum verè talium auctor sit? 671

Quest. X. Cur prophetæ plerumque sint tam obscuræ? 675

Quest. XI. Cur in prophetis nullus ordo servetur, quia potius temporibus et locis maximè dissita velut coniuncta exhibentur, et susque omnia miseri viudentur; cum tamen, quæ à Deo sunt, debeat esse ordinata? 674

Quest. XII. An omnes prophetæ sint allegoricae? 2. An allegoria res sit inanis, caue pendens à genio illius, qui ad allegoricam explicationem recurrat? 676

Quest. XIII. An prophetæ sint efficaces argumentum ad veritatem religionis christiana demonstrandam? 679

Quest. XIV. Utrum prophetæ aliqui possint esse efficax argutum ad amplectandam aut stabilendam religionem christianam, etiamque propriis auribus non audirent Prophetae vaticinantes, nec evenitum prophetis respondentem propriis oculis videbit? 681

Quest. XV. An testimonium historicum de existentiā Propheterum et prophetarum ab eis editarum, hancunque adimplitione, nihil de certitudine sua amittat ob longissimam, quibus ista contigitur, temporum distantiam et successionem? 682

Quest. XVI. An demonstari possit, quid eventus à Prophetis predicti, non mero casu, et fortuito acciderint? 684

Quest. XVII. An Prophetae contraria enuntiantur, sibi que contradixerint? 685

Quest. XVIII. An prophetæ semper sint impletae, aut implenda? 686

Quest. XIX. An prophetarum V. T. libri authentici sint, vel potius suppositi, seruis conficti, ac antiquis illis Prophetis falso attributi? 689

Quest. XX. An prophetæ etiam falsis sectis favent? 690

Quest. XXI. An etiam homines nequam et peccatores spiritum prophetice habere possint? 691

Quest. XXII. Quonamodo illle textus (Deuter. 15, 1, 2 et 5) : Si surrexit in mediis tuis prophetæ... et predixerit signa atque portentum, et execverit, quod locutus est, et dixit tibi : Eamus et sequamur deos alienos... non audies verba prophetæ illius, aut somniorum, intelligendis sit? Aut, an spiritus propheticus alicui communiqueretur etiam ad conformandam doctrinam falsam, ex gr. sequenti deos alienos? 691

Quest. XXIII. An et quoniam prophetice vera à falsis discreta possint? 692

Quest. XXIV. Ab origine mundi usque ad ultima nostra tempora dati sunt Prophetæ? 695

Quest. XXV. Quonamodo intelligendum illud (Luc. 16, 16) : Lex et Propheta usque ad Joannem; cum tamen usque ad ultima Ecclesiæ tempora aliqui dono prophetice fuerint predicti? 694

Quest. XXVI. Quoniam et quoniam dicuntur Prophetæ V. T. majores et minores? 695

Quest. XXVII. Quo tempore, et an eo ordine, quo in S. Biblio ponuntur, Prophetæ majores et minores prophetariorum? 696

Quest. II. de 4. Prophetis majoribus. 696

Caput primum. — De Isaia. 696

Quest. I. Quid de vaticini (Isa. 7, 13, etc.): Ecce virgo concepit et pareret filium, etc., expositione, quam auctor libri Horus dicti affert, sentendum sit? Ibid.

Quest. II. Quoniam memorati vaticini de Virgine paritura (Is. 7, 14, etc.) fuerit expositione Joan. Laurenzii Isenbieli, et quoniam iuste ea sit condemnata? 698

Quest. III. Quonamodo Iudei cum incredulis, multisque aliis novatoribus idem vaticinium perperam expone-re soleant? 707

Quest. IV. Quonamodo interpres catholici hoc vaticinium concilient, aut conciliare possint cum Isa. cap. 8, v. 5 et 4, ac cum aliis ejusdem Prophetæ cefatis? 718